

Darjeeling ดาร์จีลิง

ดารจีลิ่ง ในยามเช้าตรู่

ดารจีลิ่ง แดนประทับใจ

ยอดเขา คังเช็นชุงก้า ต้องแสงอาทิตย์ยามเช้า

เมืองดาร์จีลิง เขตทุงซุง (Toong Zoong)

ดาร์จีลิง มีโรงแรมดี ๆ ให้พัก

ดารุจีลิ่ง ดินแดนแห่งดอกไม้งาม

Toy Train รถไฟที่เป็นมรดกโลก ที่คาร์จีลิง

เด็กนักเรียนชาวดาร์จีลิง ยิ้มด้วยใบหน้าสดใสร่าเริง

ยอดเขา คังเช็นชุงก้า เวดามองยามท้องฟ้าใส

คาริจีลิ่ง เมืองที่ไม่มีความขัดแย้งทางศาสนา

พุทธ กับ พราหมณ์ ทำพิธีร่วมกันได้

วิถีชีวิตเริ่มแต่เช้า เด็ก ๆ ไปเรียน พ่อแม่ออกไปทำงาน

เด็กเฒ่า เด็กน้อย ค่อยๆ เรียนเพียรศึกษา

เมืองดาร์จีลิง บนยอดเขาออกไปพิสูจน์จากคุณ

Guest House in Darjeeling

Darjeeling

Queen of the Himalayas

ดาร์จีลิง แดนประทับใจ

พระมหาณัฏ อตุจฉาริ

บันทึกความทรงจำครั้งหนึ่งในชีวิต
เพื่อแสวงหาความสงบฝึกฝนปฏิบัติธรรม / พักผ่อนอ่านหนังสือ
ณ เมืองดาร์จีลิง (Darjeeling) เมืองในฝันแห่งแดนหิมาลัย

การมาเยือนเมืองดาร์จีลิง (Darjeeling) ครั้งนี้ ตั้งใจมาแสวงหาความสงบ ใช้เวลาในการฝึกฝนอบรมจิตใจ ประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อพักผ่อนเป็นการส่วนตัว และอ่านหนังสือ, พิมพ์โน้ตเตรียมสอบ Ancient Indian & Asian Studies ซึ่งได้หอบหิ้วโน้ตย่อ และข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือที่เกี่ยวกับการอีกหลายเล่ม โดยจะพิมพ์ข้อมูลลงเก็บไว้ที่คอมพิวเตอร์ ที่นำติดตัวมาด้วยในครั้งนี้

วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ เวลา ๔.๐๐ น. ออกเดินทางจากวัดไทยพุทธคยา โดยรถจี๊ปตาต้า ซูโมของอินเดียเป็นพาหนะที่จะนำพวกเราไปยังเมืองดาร์จีลิง คณะผู้ร่วมเดินทางมี ท่านพระครูศรีปริยัติสุนทร (พระมหาหุบป็น หรือ หลวงพ่อน้อย) เจ้าอาวาสวัดท่าพระ จ.ขอนแก่น จาก ม.มจร.วิทยาเขตขอนแก่น นักศึกษาปริญญาเอก(Buddhist Studies) มหาวิทยาลัยมคธ, อาจารย์โสวิทย์ นิยมภักดี นักศึกษาปริญญาโท(Buddhist Studies) มหาวิทยาลัยมคธ, จาก ม.มจร.วิทยาเขตขอนแก่น, พระมหาพันธ์ สุภาจาโร นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยมคธ, วัดไทยพุทธคยา (ผู้นำทาง) และข้าพเจ้าพระมหาณัฏฐ อรรถจารี นักศึกษาปริญญาโท(Ancient Indian & Asian Studies) มหาวิทยาลัยมคธ, พระธรรมทูตวัดไทย กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา ผู้บันทึกการเดินทาง

ในการเดินทางครั้งนี้ได้รับความอุปถัมภ์ด้านภัตตาหารเช้า เพล จากคณะแม่ชีวัดไทยพุทธคยา ได้จัดเตรียมอาหารให้ตั้งแต่เมื่อวาน และนอกจากนี้ก็มีอาหารแห้งประเภทน้ำพริก, มาม่า, ปลากระป๋อง จัดเตรียมให้ไว้ไปปล้นที่บนภูเขาสูงเพราะจะต้องหุงหาอาหารช่วยเหลือตัวเองตลอดเวลาที่พักที่นั่น

รถจี๊ปออกจากวัดไทยพุทธคยา ตั้งแต่เช้ามีแดดผ่านองค์พระเจดีย์พุทธคยาซึ่งมองเห็นแต่ยอดสองสว้างด้วยแสงไฟฟ้า มองเห็นได้อย่างชัดเจน ก็ได้แต่ยกมือขึ้นไหว้กราบนมัสการลา ขออำนาจบุญกุศลที่ได้บำเพ็ญแล้วในแดนพุทธภูมิทั้งในอดีต และปัจจุบัน จงช่วยอำนวยพรให้การเดินทางในครั้งนี้ไป ถึงจุดหมายปลายทางด้วยความปลอดภัย และอย่าได้มีอุปสรรคใดๆ มาขวางกั้นถึงที่หมายด้วยความสวัสดิ์

รถจี๊ปเร็วรี่ออกนอกเมืองพุทธคยาเลียบริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชราอันแห่งซอดซึ่งมองเห็นแต่เมดทรายขาวโพลน เมื่อกระทบกับแสงจันทร์ในคืนวันเพ็ญในวันนั้น

เข้าสู่อากาศเย็นลงพอสมควร เพราะอากาศที่พุทธคยายังไม่ร้อนเหมือนเมืองไทย เดือนมีนาคมแล้วยังรู้สึกหนาวในตอนกลางคืนและจะอุ่นขึ้นในตอนกลางวันเท่านั้น รถจี๊ปไปตามถนนสายเมืองคยา กับเมืองนาลันทา ด้วยระยะทางประมาณ ๗๐ กิโลเมตร แต่สภาพผิวการจราจรแย่มาก ถนนเป็นหลุมเป็นบ่อขรุขระมาก แต่ก็ดีหน่อยที่เป็นตอนเช้ามีแดดไม่ค่อยมีรถวิ่งสวนทางมาก หรือแอ้นจแอเหมือนในตอนกลางวัน

ท้องฟ้าเริ่มสว่าง มองเห็นแสงเงินแสงทองจับขอบฟ้าทางด้านทิศตะวันออก ชาวบ้านเริ่มออกไปทำ
กิจส่วนตัว ซึ่งเป็นธรรมเนียมของชาวอินเดียในชนบทจะไม่มีส้วม หรือห้องน้ำไว้ในบ้าน เพราะฉะนั้น
ทุ่งนาจึงเป็นสถานที่ปลดทุกข์ได้ดีที่สุด จึงเป็นที่มาของคำนิยามที่ว่า "อินเดีย เมืองฐานข้างถนน"

รถวิ่งผ่านท้องนาอันกว้างไกลมองสุดสายตา และในช่วงนี้เป็นฤดูกาลที่ชาวนาเก็บเกี่ยวเสร็จ
แล้ว แต่พื้นที่ทำการเกษตรของชาวอินเดียก็ไม่เคยว่างเว้น ชาวไร่ชาวนา เริ่มปลูกผัก และพืชพันธุ์ต่าง
ๆ มองดูทั่วท้องทุ่งเขียวชะอุ่มไปหมด บรรยากาศเช้าวันนี้สดแสนจะสดชื่น มองออกไปเห็นดวงอาทิตย์
กลมโตสีแดง กำลังโผล่ผ่านควันเมฆหมอกในยามเช้า บวกกับควันไฟที่กำลังลอยพวยพุ่ง ขึ้นจากหลังคา
บ้านดินเหนียวของชาวอินเดีย ซึ่งก็เป็นเวลาหุงหาอาหารในยามเช้า

ควันไฟสีขาวอันเกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงชนิดพิเศษของชาวบ้านก็คือ มูลโคซึ่งขยำผสมกับใบ
ไม้แห้ง หรือฟางข้าว แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง แล้วนำมาเป็นเชื้อเพลิง ไข่ก้อไฟหุงหาอาหารได้เป็นอย่างดี
และมีคำพูดว่า "จาปาตีของแขก ถ้าไม่ได้ปิ้ง(ย่าง)ไฟที่เกิดจากการเผาไหม้ขี้วัวแห้งแล้วละก็เป็นแค่ปิ้ง
ลนไฟเท่านั้น" (คือไม่มีรสชาติจริงๆ)

นี่ก็คือความลงตัวหรือความสมดุลทางธรรมชาติของชาวอินเดีย ซึ่งอยู่กับธรรมชาติ กิน,นอน
กับธรรมชาติ มีวิถีชีวิตที่ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยไม่พึ่งพาเทคโนโลยีสมัยใหม่เลย

รถวิ่งผ่านเข้ากำแพงเมืองราชคฤห์(เก่า) แห่งแคว้นมคธ ที่เคยเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในอดีตสมัย
พระเจ้าพิมพิสารผู้ปกครองโดยธรรม และเป็นเคยเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภกองค์สำคัญ และเมืองราชคฤห์
นี้ก็เคยเป็นที่เจริญรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาในยุคต้นพุทธกาล แต่มานับนี้ก็คงเหลือแต่ร่องรอยแห่งความ
ทรงจำในอดีต ไต่เลาขานกันเป็นตำนาน และศึกษาเล่าเรียนกันแต่ในนิทานชาดกต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก
ในปัจจุบันก็คงเหลือแต่ซากปรักหักพังไว้ให้เราได้ศึกษา และมาร่ำลือถึงเพื่อเตือนความทรงจำเท่านั้น

รถจيبตาตาซูโม วิ่งผ่านเมืองราชคฤห์-นาลันทา โดยไม่มีการหยุดพัก เพราะยังเข้าอยู่จึงวิ่งรด
ได้อย่างสบายผ่านบ้านเล็ก เมืองน้อย ผ่านตลาดบาง ย่านชุมชนบาง จนกระทั่งเวลาล่วงเลยถึง ๘.๓๐ น.
ได้เวลาฉันภัตตาหารเช้า จึงได้หยุดพักข้างทางในที่อันเหมาะสมคือ โภชนาลัย (ร้านอาหาร)

ของชาวชนบทอินเดียนั่นเอง

ร้านอาหารของชาวชนบทอินเดีย จะไม่ค่อยเปิดแต่เช้า อย่างเช้าที่สุดก็ประมาณแปดโมงไปแล้ว
จึงจะเห็นควันไฟโขมง(จุดฟืนขี้วัวแห้ง) เพื่อจะปิ้งแป้งจาปาตี และแกงดาล (แกงถั่ว) ซึ่งเป็นอาหารหลัก
ของชาวอินเดีย และที่จะขาดไม่ได้คือจาย หรือ ชาร้อน ๆ ผสมน้ำมันมะพร้าว-นมวัว หรือ กล้วย ตามแต่จะหา
ได้ วิธีของเขาจะต้มนมจนเดือดแล้วจะผสมชาผงตามสไตล์อินเดีย ก็จะได้รสชาติชาอินเดียจริง ๆ จะมีให้
ดื่มได้ทุกหนทุกแห่ง ไม่ว่าจะเป็นตามรายทาง , ร้านอาหาร,หรือย่านชุมชน แม้กระทั่งบนรถยนต์ รถไฟ
ก็มีไว้บริการเสมอ

พวกเราก็ได้แวะทำกิจธุระกันแล้ว ซึ่งก็มีข้าวผัด และปลาสดทอด น้ำพริกเผา ที่แม่ชีวัดไทยฯ จัด
เตรียมไว้ให้แต่เมื่อวาน ที่ร้านนี้อาศัยว่ามีโต๊ะเก้าอี้นั่งสบายหน่อย และก็ไม่ลืมสั่งจายร้อน ๆ มาดื่มแก้หนาว
ด้วย และคิดว่าจะฉันจาปาตีร้อน ๆ ในตอนเช้าก็เลยสั่งมาลอง แต่จนแล้วจนรอดก็ไม่มาลัทธิจนกระทั่งพวก

เราเดินเสร็จ มาทราบภายหลังว่ายังงวดแบ่งไม่เสร็จ และถ่านไฟยังไม่ร้อนได้ที่ พวกเราก็เลยออกไปเสร็จ
สรรพกิจก็ออกเดินทางต่อไป

ออกจากร้านอาหารวิ่งไปตามถนนสายหลักของเมืองนี้ สภาพถนนดีขึ้นเรื่อย ๆ มุ่งหน้าขึ้นไปทาง
เหนือของรัฐพิหารอันกว้างใหญ่ไพศาล และแหล่งแหล่งเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ชาวบ้านส่วนใหญ่ยากจน อาชีพ
ทำการเกษตร แต่สภาพพื้นที่ไม่ค่อยเอื้ออำนวย ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก จะมองเห็นจาก
บริเวณที่ใกล้แม่น้ำคงคา แถว ๆ เมืองปัตนะ หรือเมืองปาฏลีบุตรในอดีตที่พระพุทธเจ้าเคยพยากรณ์ไว้ว่าจะ
ประสบอุทกภัย คือภัยอันเกิดจากน้ำท่วม เพราะเวลาที่มีน้ำหลากมากก็จะมีอะไรต้านทานได้ น้ำได้ไหล
ท่วมทับไรนา บ้านเรือนราษฎรเสียหายล้มตายเป็นจำนวนมาก แม้ในปัจจุบันก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่เนือง ๆ

รวิ่งผ่านทุ่งนาอันเขียวขจี และหมู่บ้านเล็กหมู่บ้านป่า ผ่านเมืองใหญ่หน่อยใช้เวลากว่าครึ่งวันจึงพ้น
เขตรัฐพิหาร แล้วเข้าเขตรัฐเวสทเบงกอล (West Bengal) จุดหมายปลายทางของเราในวันนี้คือเมืองซิลิกูรี
(Siliguri) เป็นเมืองชายแดนด้านเหนือของรัฐเวสทเบงกอล ก่อนที่จะป็นภูเขาสูงขึ้นสู่เมือง ดาร์จีลิง
(Darjeeling) เมื่อถึงเมืองนี้แล้วเราต้องให้รถที่เช่ามากลับไปพุทศยา ส่วนขึ้นภูเขาที่ดาร์จีลิง ต้องเช่ารถใน
พื้นที่ที่มีความชำนาญในการปีนเขาสูงจึงจะปลอดภัย

พอผ่านเข้าเขตรัฐเวสทเบงกอล บรรยากาศจะเปลี่ยนไป รวมทั้งอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ ไรนา ผู้คน
และสำคัญอากาศจะเปลี่ยนเป็นเย็นขึ้นขึ้นเรื่อย ๆ เพราะใกล้ภูเขาสูง บ้านเรือนที่เคยเห็นเป็นบ้านอิฐฉาบ
ด้วยดินเหนียวที่เห็นจนชินตาแถวรัฐพิหาร ก็จะเปลี่ยนเป็นบ้านฝาไม้ไผ่สานขัดแตะ อย่างสวยงามมีศิลปะ
ในการออกแบบและก่อสร้างเป็นพิเศษ และรูปร่างหน้าตาของผู้คน ก็จะแตกต่างไปจากคนทางรัฐพิหาร
หรือที่เรียกว่าพวกวหารี ซึ่งก็มีชื่อเสียงในทางดูร้าย ป่าเถื่อน และมีหน้าตาขี้เหร่ อันนี้ก็มีเรื่องเล่าว่า
"คนในรัฐพิหารนั้นต้องคำสาปจากพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาพราหมณ์นั่นแหละว่า ในรัฐพิหารนี้นับ
ภูเขาก็อยาให้มีต้นไม้มันแม่น้ำก็ขอให้มันแตกกวาดแต่ทราย มีผู้หญิงผู้ชายก็ขอให้ขี้ริ้วขี้เหร่(ดูร้ายด้วย)"
ก็ไม่ทราบว่ชาววหารีไปทำอะไรให้พระเจ้าผิดใจจึงได้ต้องคำสาปเช่นนั้น

แต่เมื่อพิจารณาตามคำที่กล่าวนี้แล้วก็ดูจะเป็นจริงในยุคสมัยนี้ คือบนภูเขานั้นหาต้นไม้ไม่มีเลย
เป็นแต่เขาหัวโล้นไปหมด สมัยที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปบำเพ็ญทุกรกิริยา แถบภูเขาดงคสิริ นั้นอุดมสมบูรณ์
ไปด้วยต้นไม้และพืชพันธุ์นานาชนิด ดังที่ท่านพรรณนาไว้ในพระไตรปิฎกไว้ว่า
"เป็นสถานที่สงบร่มรื่นด้วยต้นไม้ ป่าเขา ลำเนาไพร ลำธารน้ำใสไหลเย็น เป็นที่ร่มเย็นสถาน
ส่วนแม่น้ำเนรัญชราที่ไหลเรื่อยเต็มฝั่ง มีทาลงอาบน้ำเป็นหาดทรายขาวสะอาด เป็นอันดี"
แต่ปัจจุบันนี้น้ำในแม่น้ำเนรัญชราที่แห้งขอดมองเห็นแต่เม็ดทรายเต็มแม่น้ำไปหมด และผู้คนในรัฐพิหาร
นี้ก็มิรูปร่างเล็ก ผิวดำ หน้าตาดูด้น น่ากลัว ดังที่พรรณนาไว้แล้ว

ส่วนคนชาวเมืองซิลิกูรี รัฐเวสท์เบงกอลนี้ จะมีหน้าตาเหมือนชาวเนปาล คือเป็นเชื้อสายมองโกลอย เป็นชาวผิวเหลืองเหมือนพวกคนไทย, คนลาว, พม่า, เวียดนาม, จีน, ทิเบต เป็นต้น จะมีความแตกต่างทั้งรูปร่างหน้าตา ภาษาพูด(Nepalese) และความเป็นอยู่โดยทั่วไป ส่วนลักษณะภูมิศาสตร์ ที่เห็นได้ชัดก็เป็นพื้นที่ภูเขาสูง มีแม่น้ำไหลเย็นอยู่ตลอดเวลา(เกิดจากหิมะละลายบนยอดเขาสูง) มีต้นไม้ต้นใหญ่ใบดกเขียวชะอุ่มตลอดปี และที่เด่นเป็นเอกลักษณ์คือไรชา ซึ่งก็เป็นวัฒนธรรมของชาวตะวันตกที่นิยมดื่มน้ำชาเมื่ออังกฤษเข้าปกครองอินเดียจึงส่งเสริมให้มีการปลูกใบชาบนภูเขาสูงที่มีสภาพอากาศเอื้ออำนวย จนกลายเป็นอุตสาหกรรมทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี และปัจจุบันมรดกทางวัฒนธรรมนี้ก็ยังคงอยู่ในประเทศอินเดียและคนอินเดียก็นิยมดื่มชา หรือ จาย อยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง トラバタทุกวันนี้

เข้าสู่แดนหิมพานต์

พอรถจี๊ปวิ่งผ่านตัวเมืองซิลิกูรี(Siliguri) ที่แออัดจนแอ่งไปด้วยยานพาหนะและผู้คนในยามเย็น ออกสู่นอกเมืองต้องวิ่งข้ามสะพานมีแม่น้ำขนาดใหญ่ แต่ดูวันนี้ยังไม่มากเนื่องจากอากาศยังหนาวหิมะยังไม่ละลาย ที่ริมฝั่งที่เป็นหาดทรายมีรถบรรทุกมาขนเอากรวด และทรายไปใช้ในการก่อสร้าง พอพ้นแม่น้ำก็เข้าสู่เขตอนุรักษ์ป่าไมซึ่งเป็นชายป่า มีต้นไม้ใหญ่ ๆ คงจะปลูกเพิ่มเติมในภายหลัง และได้รับการดูแลจากทางรัฐบาลกลางของอินเดีย และติดกับป่าสงวนนี้เป็นค่ายทหารขนาดใหญ่ เพราะว่าเมืองซิลิกูรีนี้เป็นเมืองชายแดนติดกับเนปาล จึงเป็นที่ตั้งกองทหารของอินเดียเอาไว้คอยปกป้องอธิปไตย

พอผ่านเข้าเขตป่าตรงนี้ก็ทำให้เกิดถึงเรื่องในชาดกต่าง ๆ เช่นพระเวสสันดรชาดก ตอนที่พระโพธิสัตว์จะไปบำเพ็ญพรตที่ภูเขาคีรีวงกตในป่าหิมพานต์ ก็ต้องผ่านประตูป่า คือป่าเล็ก (จุลพน) ป่าใหญ่ (มหัพพน) ในบทประพันธ์กวีท่านจะพรรณนาชื่อต้นไม้ ดอกไม้ รวมทั้งสัตว์ป่าประเภทนกต่าง ๆ และ ถึงคาง บ้าง ชะนี เก้ง กวาง เป็นต้น นี่ก็เหมือนกันที่พวกเรา ได้พบเห็นเป็นครั้งแรกรู้สึกตื่นเต้น และชื่นชมกับธรรมชาติที่แปลกและแตกต่างจากที่เราเคยเห็น มีต้นไม้ขนาดชนิดที่ไม่เคยเห็นที่พื้นราบ รวมทั้งไม้ดอกบางชนิดที่เราเห็นแต่ในกระถางจนชินตา เช่นกล้วยไม้ชนิดต่าง ๆ ที่บ้านเราซึ่งดูเหมือนเป็น สิ่งประดิษฐ์ของน้ำมือมนุษย์ไปเสียแล้ว แต่นี่เป็นกล้วยไม้ป่า ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีอยู่ทั่วเต็มไปหมดตามกิ่งไม้ บ้าง โขดหินบ้าง มีดอกเล็กดอกใหญ่ ต่างสีสรร ต่างพันธุ์ ขึ้นแข่งกันชูช่อล่อสายลมและแสงแดดในยามเย็น เหมือนกับจะเชื้อเชิญให้แขกผู้มาจากแดนไกลได้เยี่ยมชม

ผ่านประตูป่า ก็ขึ้นสู่ภูเขาสูงซึ่งเป็นภูเขาที่สูงชันและใหญ่โตติดต่อกันเป็นเทือกหลายร้อยยอด มีชื่อและระดับความสูงต่าง ๆ กัน รวมเรียกว่า "เทือกเขาหิมาลัย"

รถจี๊ปที่เป็นยานพาหนะของพวกเราวิ่งลัดเลาะไปตามถนนที่แคบและคดเคี้ยวตามไหล่เขาที่สูงชัน มองลงเบื้องล่างก็จะเป็นหุบเขาน้ำหนาวสีขาว จากเขาลูกนี้ไปยังเขาลูกโน้น และยังมีอีกตั้งหลายลูกซ้อนกันขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับความสูงจากน้ำทะเลตั้งแต่ ๕,๐๐๐ ฟุต ถึงระดับ ๒๔,๐๐๐ ฟุต

รถจีบวิ่งไต่ระดับความสูงบนยอดเขาขึ้นไปเรื่อย ๆ ได้เวลาพลบค่ำพอดี เมื่อพวกเราเข้าสู่ประตูป่า พระอาทิตย์ได้ลับเหลี่ยมเขาไปเสียแล้ว คงทิ้งไว้แต่แสงสีทองเรือง ๆ จั๊บบที่ก้อนเมฆก้อนสวยแปลกตาทางทิศตะวันตกเท่านั้น ความมืดเริ่มแผ่เข้าปกคลุมทุกพื้นที่แม้แต่นกภูเขาสูงและเหวเล็ก คงมีแต่แสงไฟฟ้ามตามบ้านเรือนที่มองเห็นแต่ไกล ๆ ที่เริ่มจะส่องแสงระยิบระยับเข้ามาแทนที่แห่งความมืดมิดในยามราตรี รถจีบวิ่งเร็วไปเรื่อย ๆ ตามถนนที่คดเคี้ยว บางครั้งก็มีรถวิ่งสวนทางมาก็ต้องจอดหลบแล้วก็วิ่งต่อไปโดยไม่มีการหยุดพัก มองดูตามไหล่เขาเห็นแต่แสงไฟฟ้จากหลอดเล็กๆ ลอดออกมาจากช่องหน้าต่างของบ้านหลังเล็กหลังน้อย ที่ปลูกเบียดเสียดกันตามไหล่ถนน, ไหล่เขา, เิงผาสูง เพราะมีพื้นที่จำกัด บางแห่งก็เป็นโรงแรม, เป็นร้านค้า, บางแห่งก็เป็นเกสต์เฮาส์ ที่สร้างไว้บริการนักท่องเที่ยวบางตึกก็สร้างขึ้นเป็นหลายชั้นแล้วแต่จะมีพื้นที่อำนวย มองดูแล้วก็สวยงามไปอีกแบบหนึ่งที่ได้เห็นเมืองดาร์จีลิงที่มีแสงสีแปลกตาในยามราตรี

ดาร์จีลิง (Darjeeling) เมืองในฝันบนเทือกเขาหิมาลัย

ดาร์จีลิง (Darjeeling) ดินแดนแห่งภูเขาสูง ไร่ชาสวย น้ำตกใส ดอกไม้งาม น้ำใจดี (ผู้คน) เป็นถิ่นแดนไกลในพื้นที่คนทั้งหลายใฝ่ฝันที่จะมาเยือนดินแดนมหัศจรรย์บนเทือกเขาหิมาลัยแห่งนี้สักครั้งหนึ่งในชีวิต ขึ้นชื่อว่าภูเขาหิมาลัยน้อยคนนักที่จะไม่รู้จัก และน้อยคนนักที่จะไม่อยากไปเห็นและสัมผัสดินแดนมหัศจรรย์นี้ ซึ่งด้านความสูงนั้นถือว่าเป็นหลังคาโลกเลยทีเดียว มีเรื่องเล่าขานทั้งเป็นตำนาน และชาดกต่าง ๆ ในคัมภีร์ทางศาสนาทั้งพุทธ และพราหมณ์กันมายาวนาน รวมทั้งเรื่องจริงที่เป็นสารคดี และบันเทิงคดี ที่กล่าวขานถึงเทือกเขาหิมาลัย ก็มีให้ห็นกันอยู่เป็นประจำในปัจจุบัน ภูเขาที่มีชื่อเสียง และสูงที่สุดในโลกคือ ยอดเขาเอฟเวอร์เรสต์ (Everest) มีความสูงถึง ๒๙,๔๒๘.๘๐ ฟุต ก็อยู่ในเทือกเขาหิมาลัยนี้ แต่อยู่ในเขตของประเทศเนปาล รวมทั้งยอดเขาดาร์จีลิง ก็อยู่ในเทือกเขามหัศจรรย์นี้ด้วยเหมือนกันแต่อยู่ในเขตประเทศอินเดีย (West Bengal)

เมืองดาร์จีลิงที่เราจะไปพักในครั้งนี้อยู่บนยอดเขาสูงจากระดับน้ำทะเลถึง ๖,๕๑๐ ฟุต เรียกว่าเป็นเมืองที่อยู่ในระดับความสูงมากทีเดียว มีอากาศหนาวเกือบตลอดปี และเย็นสบายดีในหน้าร้อนแต่หน้าหนาวก็มีหิมะตกเหมือนกัน เป็นเมืองที่มีภูมิประเทศสวยงามด้วยวิวทิวทัศน์มีภูเขาสูงเป็นฉากหลังความสลับซับซ้อนของยอดเขาดูแล้วสวยงามแปลกตาในทุก ๆ บรรยากาศที่ได้พบเห็น

เมือง ดาร์จีลิง เป็นเมืองที่ชาวอังกฤษขึ้นมาสร้างไว้เป็นเมืองตากอากาศบนยอดเขาสูง ในสมัยที่เข้าปกครองอินเดีย และได้สร้างเมืองกัลกัตตาเป็นเมืองหลวง ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนมากบรรดาพวกข้าราชการ หรือข้าหลวงสมัยนั้นจึงได้ขึ้นไปสร้างเมืองดาร์จีลิงเป็นเมืองพักผ่อนหนีร้อน และผู้คนก็ตามขึ้นไปสร้างบ้านเรือนอยู่บนยอดเขาแห่งนี้ และจับจองในที่ที่สวยงามเหมาะสมสามารถมองเห็นยอด

เขา Everest แห่งเทือกเขาหิมาลัย และยอดเขา Khangchendzonga ในรัฐสิกขิม ที่มีหิมะปกคลุมอยู่ตลอดปี เป็นฉากหลังที่สวยงามที่สุดเมื่อมองจากยอดเขาดาร์จีลิง

เมืองดาร์จีลิงจึงเป็นแหล่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวทั่วโลกที่ใฝ่ฝันอยากมาสัมผัสบรรยากาศแห่งความสดชื่นของอากาศในยามเช้า ตอนพระอาทิตย์ขึ้นจะสวยงามที่สุด และความสวยงามของธรรมชาติ ภูเขาสูง ป่าไม้สวย ไร่ชาเขียว น้ำตกใส น้ำใจงาม(ชาวพื้นเมือง)สัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของคนภูเขาซึ่งมีความเชื่อและศรัทธาต่อภูเขาและต้นไม้(เสมือนบรรพบุรุษ) รวมทั้งความเคารพศรัทธาในศาสนา พุทธนิกายมหายาน, ศาสนาฮินดู และความเชื่อดั้งเดิมของคนพื้นเมืองที่นี้อย่างนามหัศจรรย์

นั่งรถไฟชมเมือง

ที่เมืองดาร์จีลิง มีสถานีรถไฟที่สูงและเก่าแก่ที่สุด จนได้รับการประกาศเป็นมรดกโลก จากองค์การยูเนสโก (UNESCO) เมื่อต้นปี ๒๐๐๐ นี้เอง นั่นก็คือ Toy Train รถไฟขนาดเล็กที่ลากด้วยหัวรถจักรไอน้ำ ชาวอังกฤษเป็นผู้สร้างขึ้นมาบนภูเขาสูงแห่งนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๐๒ และปัจจุบันก็ยังใช้ได้ดีในการรับส่งผู้โดยสารชาวเมืองดาร์จีลิง เมือง Ghoom เมือง Kurseong และเมืองอื่น ๆ ตลอดเส้นทาง จนถึงเมือง Siliguri โดยเฉพาะบริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติแค่นี้ก็นั่งถ้ายูโรปก็คุ้มค่าแล้ว เพราะว่าเป็นของแปลกและมหัศจรรย์จริง ๆ ถ้าฟังแค่สร้างถนนธรรมดาขึ้นไปบนยอดเขาสูงก็ยากลำบากพออยู่แล้ว นี่เป็นการสร้างทางรถไฟ ขึ้นไปบนภูเขาสูงในระดับตั้งแต่ ๔,๐๐๐-๕,๐๐๐ ฟุต ยิ่งเป็นเรื่องมหัศจรรย์เหมาะสมแล้วที่ได้รับประกาศในฐานะเป็นมรดกโลก (World's Heritage)

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะได้มีโอกาสนั่งชมเมืองและชมวิวทิวทัศน์สองข้างทาง ผู้ร่วมเดินทางมี พระครูศรีปริยัติสุนทร, อาจารย์โสวิทย์ และลูกศิษย์จาก Himalayan Buddhist Society มี Tachi, Dicky

and Dawa เป็นผู้นำทางพาไปขึ้นรถไฟขบวนพิเศษบริการนักท่องเที่ยวจากสถานีเมืองดาร์จีลิง ไปลงที่ สถานีเมืองเคอร์เซียง(Kurseong) แล้วก็นั่งรถธรรมดากลับ ก็ได้บรรยากาศที่สวยงามชมบ้านเมือง ชมภูเขา, ไร่นาสวย และได้ถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึก

วันนี้เป็นวันที่มีท้องฟ้าแจ่มใสไร้เมฆหมอก เมื่อเรานั่งอยู่ที่สถานีรถไฟสามารถมองเห็นยอดเขา Khangchendzonga ซึ่งเป็นภูเขาที่สูงอันดับสาม ในบรรดายอดเขาสูงแห่งเทือกเขาหิมาลัย อยู่ในรัฐสิกขิม มีหิมะปกคลุมอยู่ตลอดปี ถือเป็นสัญลักษณ์ของเมืองดาร์จีลิง เพราะมองออกไปจะเห็นภูเขาสูงตระหง่าน อยู่เบื้องหลังเป็นฉากธรรมชาติแห่งภูเขาหิมะที่สวยงามที่สุด และวันนี้พวกเราก็ได้บันทึกภาพแห่งความประทับใจไว้เป็นที่ระลึกด้วย

ชาวดาร์จีลิง และชาวคนภูเขาทั้งหลายมีความเชื่อว่า ภูเขา Khangchendzonga มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่สิงสถิตย์ของเทพเจ้าเหล่าเทวดาทั้งหลาย และถือว่าเป็นต้นกำเนิดหรือบรรพบุรุษของชนชาว Lepchas ในรัฐสิกขิม ในตอนเช้า ๆ เมื่อเวลาพระอาทิตย์ขึ้นแสงเงินแสงทอง จะตกกระทบบนยอดเขาซึ่งมีหิมะปกคลุมจะเกิดการหักเหของแสง และเปลี่ยนสีไปเรื่อย ๆ จากสีเงินยวงในยามฟ้ามีดสัว ๆ ก็จะกลายเป็นสีทองขึ้นไปเรื่อย ๆ ตามแสงอาทิตย์ที่ร้อนแรงขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งพระอาทิตย์ผ่านชั้นบรรยากาศที่หนาแน่นไปด้วยหมอกควันแล้วก็จะมองเห็นภูเขาหิมะนี้ด้วยสีธรรมชาติ คือเป็นสีขาวโพลนของหิมะ และเหลี่ยมมุมของยอดเขาตัดกับท้องฟ้าสีน้ำเงินจะมองเห็นอย่างเด่นชัดน่าเกรงขาม ซึ่งมีความสูงถึง ๘,๕๘๘ เมตร หรือ ๒๖,๖๕๓.๘๐ ฟุต

ข้าพเจ้ามองเห็นภูเขาในขณะนี้จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะพรรณนาเป็นภาษาศิลป์ แต่ก็สนใจที่ภาษากวี
ยังไม่ถึงขั้นก็เลยได้เก็บมาฝากเพียงแค่นี้ก่อน

โอ...กังเซินซุงก้า(Khangchendzonga) น้าเกรงขาม
ภูเขาสูงเด่นงามยามฟ้าใส
มองผ่านเมฆมานหมอกเห็นแต่ไกล
ศูนย์รวมใจคนภูเขาเหล่าทวา
ได้ยินชื่อเสียงลือมานานนัก
เห็นประจักษ์เป็นบุญตานาจน
พลันเมฆบังหายลับในบันดล
ชีวิตคนก็กลับหายคลายเมฆลอย

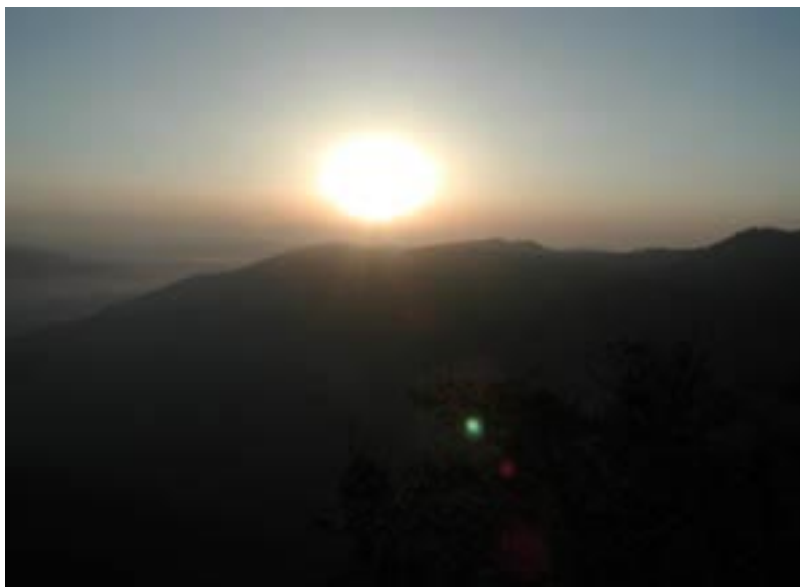
ได้พบเห็นเป็นบุญตาในคราวนี้
สุดเหลือที่จะพรรณนาภาษาศิลป์
ภูเขาสูงไรชาสวย น้ำตกริน
อีกเป็นถิ่นคนงามน้ำใจดี.

ณ บ้านเชิงเขาที่ Toong Soong

ต้นตอนเช้ารับอรุณวันใหม่เปิดม่านออกไปจะเห็นดวงอาทิตย์โผล่พ้นยอดเขาสูงที่เรียกว่า "ไทเกอร์ ฮิลล์" (Tiger Hills) หรือภูเขาเสือลายพาดกลอน เป็นจุดสูงสุดและสามารถชมวิวดูได้ทั่วในแถบเทือกเขา ดาร์จีลิง สามารถมองเห็นเทือกเขาหิมาลัยทั้งแถบ โดยเฉพาะยอดเขา "คังเช็นชุงกา" (Khangchendzonga) จะมองเห็นได้ชัดเจนมากในวันที่อากาศดีท้องฟ้าแจ่มใส ที่มาของชื่อภูเขานี้ก็คือ เป็นจุดชมวิวพระอาทิตย์ขึ้นในยามเช้าตรู่ จะมองเห็นแสงสีต่าง ๆ อันเกิดจากแสงอาทิตย์ผ่านชั้นบรรยากาศ และเมฆหมอกจะมองเห็นเป็นลายเหมือนลายเสือขึ้นจับขอบฟ้าก่อน และจึงกลายเป็นแสงสีอื่นๆ และรูปร่าง ต่าง ๆ แล้วแต่ชั้นบรรยากาศและอุณหภูมิของแต่ละฤดูกาล คนจึงตั้งชื่อยอดเขานี้ว่า "ไทเกอร์ ฮิลล์"

บ้านซึ่งเป็นที่พักหลังนี้ปลูกอยู่บนไหล่เขาสูงพอสมควรอยู่ด้านทิศตะวันออกของยอดเขาดาร์จีลิง เวลาเช้าจึงได้เปรียบก่อนคือได้รับแสงอาทิตย์ก่อนที่อื่น ๆ เป็นบ้านของครอบครัวชาวพุทธเชื้อสายเนปาล ซึ่งได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี้ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เป็นชาวค้อยที่ชอบอยู่บนภูเขาสูง ในครอบครัวนี้มีพ่อ-แม่ และลูกสาว ๓ คน ลูกชาย ๑ คน คุณพ่อคุณแม่เกษียณแล้วอยู่ดูแลบ้านและเลี้ยงหลาน ๆ ลูกสาวคนโตชื่อ นามตา (Narmtar) แต่งงานแล้วมีอาชีพเป็นครูสอนโรงเรียนประถมในดาร์จีลิง ลูกสาวคนรอง และลูกชายแต่งงานแล้วไปทำงานที่อื่น ส่วนลูกสาวคนเล็กชื่อ สลิตา (Salita) เป็นครูสอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนนานาชาติที่เมืองไทย เพราะฉะนั้นครอบครัวนี้จึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับพระไทย และคนไทยเป็นอย่างดี

ในการมาพักครั้งนี้ได้รับการแนะนำจากท่านพระมหาพันธ์ สุภาจาโร วัดไทยพุทธคยา ท่านเคยมาพักเรียนภาษาอังกฤษที่ดาร์จีลิงเป็นเวลาหลายเดือนก็ได้รับการอุปถัมภ์จากครอบครัวนี้ด้วยดีทั้งที่พักและอาหาร เจ้าของบ้านได้ยกห้องพักพิเศษให้ ๑ ห้องแยกจากเจ้าของบ้านคนละชั้นมีประตูเขาออกเป็นสัดส่วนเป็นห้องส่วนตัวใหญ่ขนาด ๒ เตียงนอน มีโต๊ะเขียนหนังสือ มีห้องน้ำในตัว และมีที่ทำครัวด้วย ที่สำคัญคือเป็นห้องยื่นออกไปทางทิศตะวันออกและมีแสงสว่างเข้าทั้งสองด้านชมวิวได้โดยรอบเงียบสงบเป็นที่ถูกใจสำหรับผู้ที่แสวงหาความสงบ และอ่านหนังสือ, เขียนหนังสือ ได้เป็นอย่างดี

เปิดม่านหน้าต่างรับอรุณในยามเช้าจะเห็นวิวสวยงามมากในตอนพระอาทิตย์กำลังขึ้นจะพยับยอดเขา "ไทเกอร์ ฮิลล์" เป็นบรรยากาศที่ประทับใจมาก ๆ ในตอนที่แสงเงินแสงทอง จับขอบฟ้าซึ่งแต่ละวันจะเปลี่ยนไปตามชั้นบรรยากาศ และอุณหภูมิ สวยเหมือนภาพในฝัน หรือภาพเขียนที่จิตรกร ผู้มีฝีมือดี ได้บรรจงแต่งแต้มสีสัน ให้เจิดจ้าและนุ่มนวลอย่างลงตัว สวยงามจับใจจนยากที่จะหาคำบรรยาย

ในตอนเช้าเจ้าของบ้านจะส่งเด็กรับใช้ในบ้านนำชาร้อน ๆ และอาหารว่าง มาถวายก่อนอาหารเช้า และเตรียมน้ำใช้ น้ำดื่มพร้อมด้วยทำความสะอาดห้องให้ด้วย ข้าพเจ้าบอกกับเจ้าของบ้านไว้ว่าไม่ฉันชา จะใช้เวลาช่วงนี้ออกเดิน(ออกกำลังกาย) เหมือนการออกเดินบิณฑบาตทุกๆ เข้าขึ้นไปบนยอดเขา ชื่อว่า Chowrasta ซึ่งอยู่สูงกว่าที่บ้านพักมากพอสมควรใช้เวลาเดินประมาณ ๑๕ นาที เพื่อขึ้นไปสวดมนต์, นั่งสมาธิ และฝึกโยคะด้วย ซึ่งก็ได้เริ่มปฏิบัติทุกวันไม่เคยขาดตั้งแต่วันแรกที่เข้าไปอยู่

กิจวัตรประจำวัน

ตื่นนอนเวลาประมาณตี ๕ ทำกิจส่วนตัวเสร็จแล้วก็ออกเดินจากบ้านพักขึ้นไปบนยอดเขาสูงของ ดาร์จีลิง คือ Chowrasta เป็นลานกว้างพอสมควร เป็นจุดนัดพบ เป็นที่นัดชุมนุมเหมือนลานเอนกประสงค์ ของคนเมืองนี้ ในตอนเช้า ก็เป็นที่เดินออกกำลังกายในตอนสาย ๆ ก็จะเป็นจุดนัดพบของนักท่องเที่ยว ที่จะไปที่ไหนลงจากเขาไปเหนือ-ใต้-ออก-ตก ก็จะมารวมกัน ณ จุดนี้ก่อน รอบๆ ลานกว้างแห่งนี้ก็จะมีม้านั่งเป็นแถวรอบ ๆ เป็นที่นั่งพักผ่อนและรอพบเพื่อนๆ และนอกจากนี้ก็ยังมีย้ายบริการให้นั่งเที่ยวรอบ ๆ ลานนี้ด้วย คือเจ้าของม้าจะนำมาบริการนักท่องเที่ยวที่อยากลองขี่ม้าถ่ายรูปเป็นที่ระลึก ส่วนมากก็จะเป็น เด็ก ๆ หรือไม่ก็คนที่ไปจากพื้นราบที่อยากหาประสบการณ์แปลก ๆ สนนราคาก็รอบละ ๑๐ รูปี

ตรงกลางของภูเขาสูงนี้ยังมียอดเขาสูงขึ้นไปอีกเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวเมืองคือเป็นศาสนสถานของฮินดู ชื่อวัดมหากาฬมันดิร(Mahakal Mandir) และถือว่าเป็นจุดชมวิว (Observatory Hill) สูงสุดของภูเขาดาร์จีลิง นอกจากนี้รอบ ๆ ภูเขานี้ก็จะเป็นทางเดินโดยรอบ(ห้ามรถวิ่ง) เรียกว่า ดาร์จีลิง มอลล์ (Darjeeling Mall) ให้ชาวเมืองได้มาเดิน-วิ่งออกกำลังกายในตอนเช้า ซึ่งก็เป็นสถานที่ดีมาก ยิ่งวันไหนอากาศแจ่มใสไร้เมฆหมอก มองไปด้านทิศเหนือของภูเขาสูงนี้ก็จะสามารถมองเห็นยอดเขา

คังเช็นซุงกา(Khangchendzonga) ตั้งตระหง่านชาวโพลนด้วยหิมะปกคลุมอยู่ตลอดปี ชาวเมืองนี้ถือว่ายอดเขาสูงเป็นที่สถิตยของเทพเจ้าเหล่าเทวาทั้งหลายในตอนเช้าเมื่อออกจากบ้าน มาเห็นยอดภูเขาส่งก็ยกมือไหว้ (โดยเฉพาะ Khangchendzonga)สวดอ้อนวอนขอพร จากพระผู้เป็นเจ้า ตามความเชื่อของตน และอีกอย่างคือดวงอาทิตย์ หรือ สุริยเทพ เวลาเช้า ๆ ผู้คน(ฮินดู)ก็จะออกมาไหว้กัน เมื่อมองเห็นแสงดวงอาทิตย์ในยามเช้าถือว่าเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เมื่อมองเห็นภาพต่าง ๆ เหล่านี้แล้วก็อดนึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ได้ที่พระองค์เคยตรัสไว้ใน พระสูตรบท "เขมาเขมสรณทีปิกคถา" ที่ว่า มนุษย์ทั้งหลายเป็นอันมาก เมื่อถูกภัย(คือความกลัว)คุกคามแล้ว ก็ถือเอาป่าไม้บ้าง ภูเขาบ้าง อาราม และรุกขเจดีย์บ้างเป็นสรณะ, นั้นมิใช่สรณะอันเกษมเลย นั้นมิใช่สรณะ อันสูงสุด เขาอาศัยสรณะนั้นแล้วยอมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้, แล้วพระองค์ก็ตรัสให้ถือเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะอันเกษม ว่าเป็นสรณะอันสูงสุด เขาอาศัยสรณะนั้นแล้วยอมพ้นจาก ทุกข์ทั้งปวงได้" แม้อินเดียจะเป็นบ่อเกิดศาสนาพุทธ แต่ความเชื่อและประเพณีแปลก ๆ ต่าง ๆ ก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่เป็นประจำ เพราะว่า

อินเดีย คือ แดนดินถิ่นพระเจ้า

อินเดีย มีหลายเผ่าหลายศาสนา

อินเดีย มีแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ชื่อคงคา

อินเดีย คือแดนภูผาหิมาลัย ฯ

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองดาร์จีลิงส่วนใหญ่ก็จะเป็นชาวพุทธแบบมหายาน และเป็นชาวฮินดู นอกจากนั้นก็มีชาวคริสต์ (เจ้าของโรงเรียน หรือ วิทยาลัยที่มีชื่อของดาร์จีลิง) และมีมุสลิมบ้างเล็กน้อย

การปฏิบัติของชาวฮินดู

บนยอดเขานี้(Mahakal Mandir) ถือว่าเป็นที่สถิตยของพระศิวะ(เขาไกรลาส) เป็นวัดของชาวฮินดู ซึ่งมีรูปเคารพอยู่หลายประเภทด้วยกัน คือ พระศิวะ มีรูปศิวลึงค์ เป็นเทพเจ้าที่ชาวฮินดูนับถืออย่างสูงสุด สาเหตุที่ชาวฮินดูเคารพศรัทธามากเพราะเป็นเทพเจ้าผู้ทำลาย ก็จะต้องมาสวดอ้อนวอน ขอพร ทำการบูชาสักการะให้พระเจ้าทรงโปรด(ทำให้ถูกใจ) จะได้ประทานพรให้ มิใช่แต่ตัวท่านเท่านั้นที่ได้รับความเคารพนับถือ แม้แต่ยานพาหนะของท่าน คือ โคฉันทิ ก็ยังได้รับการบูชาสักการะจะสังเกตเห็นที่หน้าศาลรูปพระศิวะจะมีรูปโคฉันทิ หรือยืนหมอบอยู่หน้าประตูทางเข้าก่อนเข้าหาพระเจ้า (ศิวะ)ก็ต้องไหว้พระพาหนะของพระองค์ก่อน ฉะนั้นวัวในประเทศอินเดีย จึงได้รับอภิสิทธิ์ในการเป็นอยู่อย่างอิสระ ไม่มีใครกล้าไปทำร้าย หรือทรมาน เพราะกลัวพระเจ้าจะลงโทษ ในเมืองต่างๆ ทั่วอินเดียจะเห็นวัวเดินตามถนน หรือเดินพันพานในสถานที่ต่าง ๆ โดยได้รับการคุ้มครองดังกล่าวแล้ว

ภายในศาลที่ตั้งศิวลึงค์นั้นจะมีพราหมณ์ผู้ทำพิธีให้แก่ประชาชน(ชาวฮินดู) จะนั่งกล่าว (ร่ายมนต์) โองการอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่มีน้ำนมไปก็จะรดลงที่รูปเคารพนั้น มีรูปหอม กายาน ตะเกียงน้ำมันหอม และดอกไม้ก็จัดการจุดบูชา และรับเจิมหน้าผากด้วยสีแดงและเมล็ดข้าวสาร จากพราหมณ์ผู้ทำพิธี แล้วจากนั้นก็บริจาคเงินมากบ้างน้อยบ้างตามกำลังศรัทธา แล้วก็กลับบ้านด้วยความสบายใจ แต่ละชุมชนแต่ละศาลัดจากองค์กลางคือพระศิวะ ก็จะมีรูปเคารพของพระเจ้าองค์ต่าง ๆ เช่น ดาน หนาก็จะเป็นพระพิฆเนศ ถัดไปก็จะเป็นพระนางอุมเทวี อีกด้านหนึ่งก็จะเป็นพระนารายณ์ หรือพระ วิษณุ และอีกด้านหนึ่งก็จะเป็นเจ้าแมกาลี ซึ่งเป็นเทพเจ้าประจำรัฐเวสท์เบงกอล โดยเฉพาะที่เมืองกัลกัตตา(Calcutta) จะแสดงความเคารพนับถือรูปเคารพเหล่านี้มาก

การปฏิบัติของชาวพุทธมหายาน

อีกด้านหนึ่งของยอดเขาจะมีสถูปสีขาวแบบทิเบต

ตั้งเด่นเป็นสง่าอยู่บนหน้าผาอีกด้านหนึ่งซึ่งรายรอบไปด้วยต้นสนภูเขาต้นใหญ่ใบสีเขียวสดตลอดปี ตัดกับสถูปสีขาวซึ่งตั้งสงบนิ่งอยู่อย่างน่าเกรงขาม เข้าใจว่าพระสถูปแห่งนี้จะเป็นที่บรรจุ พระธาตุ หรือคัมภีร์ที่สำคัญในพุทธศาสนิกายมหายาน ซึ่งได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ชาวพุทธทิเบต หรือเนปาล ก็จะมาสวดมนต์เดินเวียนรอบพระสถูปนี้ มือก็นับลูกประคำ ปากก็ท่องคาถา "โอม มะณี ปัทเม หุม" ไปเรื่อย ๆ วันละเป็นหมื่น เป็นแสนรอบ ไม่มีที่สิ้นสุดไม่มีประมาณ ยิ่งสวดได้มากเท่าไร ก็ยิ่งใกล้ถึงฝั่ง(พระนิพพาน)มากขึ้นเท่านั้น นี่เป็นความเชื่อของลัทธิลามะ

จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งบน ภูเขานี้ก็คือธงคาถา(จารึกคำสอนด้วยภาษาทิเบต) ของชาวพุทธทิเบต ที่นำขึ้นมาปัก และแขวนเป็นธงราว เต็มไปหมด มีสีแดง, สีขาว, สีเขียว, สีเหลือง และสีน้ำเงิน เพื่อถวาย เป็นพุทธบูชา และมีคติความเชื่อว่าเมื่อมีลมพัดธงคาถานี้โบกสะบัดไปทางทิศใดก็จะได้นำแต่สิ่งที่เป็น สิริมงคลไปสู่ทิศนั้น นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่สรรพสัตว์ทั้งหลาย

การประพฤติปฏิบัติของชาวเมืองนี้เป็นบรรยากาศแห่งการผสมผสานระหว่างศรัทธา คือความเชื่อ ของศาสนิกชนในแต่ละศาสนาได้ขึ้นมาปฏิบัติร่วมกัน ถึงแม้จะมีความเชื่อถือและแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันอย่างไรก็ตาม แต่ก็มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกัน นั่นก็คือ ต้องการให้ชีวิตมีความสุข ความเจริญ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน

สรุปแล้วก็คือต้องการที่จะมีชีวิตอยู่ในโลกสันนิบาตอย่างมีความสุขด้วยกันทุกคน สุดแต่แต่ละคนจะหาที่พึ่งแบบไหน แต่คนเราก็ต้องมีที่พึ่งสักอย่างหนึ่งเพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในยามที่มีความทุกข์ และความเดือดร้อนใจ

ข้าพเจ้าได้ใช้เวลาในตอนเช้าเดินรอบภูเขานี้ ๒ รอบทุกๆ วัน แล้วก็ขึ้นไปบนยอดเขา(ที่วัด) หาที่เหมาะสมเป็นมานั่งคานหาองค์สฐูป นั่งสงบจิตสักครู่แล้วเริ่มสวดมนต์ รำลึกถึงคุณของพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แล้วสาธยายบทพระปริตรมงคล จบแล้ว นั่งสมาธิเป็นเวลาครึ่งชั่วโมง จากนั้นแผ่เมตตาแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย แล้วเดินกลับบ้านด้วยจิตใจที่ปลอดโปร่งโล่งสบาย มีกำลังกาย กำลังใจ เหมือนกับเราได้ชำระแบกเตอร์รี่ให้กับตัวเองอย่างเต็มที่ ทำอย่างนี้เป็นกิจวัตรประจำวันไม่เคยขาด

สภาพชีวิตชาวเมืองดาร์จีลิง

ชีวิตของชาวเมืองในตอนเช้าเริ่มแออัดจอแจตั้งแต่ประมาณ ๗ โมงเช้าเป็นต้นไป บรรดาเด็กนักเรียน แต่งตัวด้วยชุดหลากสี หลากหลายรูปแบบตามแต่ละโรงเรียนกำหนด แต่งตัวดีมาก มีชุดประจำ โรงเรียน เดินออกจากบ้านเป็นกลุ่ม ๆ ส่วนมากจะเดินขึ้นเขา ฟุ้งมือน้อง น้องเดินตามหลังพี่ เสียงพูดคุยกัน เป็นภาษาอังกฤษบ้าง ฮินดี หรือเนปาลีบ้าง ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส โดยเฉพาะเด็ก ๆ จะแก้มแดง เหมือนลูกท้อ หรือเหมือนลูกตำลึงสุก แดงเองโดยธรรมชาติไม่มีการแต่ง แต่งด้วยเครื่องสำอางค์หรือเครื่องประติณผิวแต่อย่างใด เพราะอากาศหนาวและมีผิวพรรณดีตามธรรมชาติอยู่แล้วเป็นบรรยากาศ ที่หาได้ยากพอสมควร โดยสภาพพื้นที่แล้วต้องปีนเขาสูง และอากาศหนาวเย็นในยามเช้า แต่ดูทุกคน ก็มีความสุข มองดูสีหน้าและท่าทางไม่เครียดเหมือนคนในเมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะคนในเมืองหลวงที่มีความเจริญทางด้านวัตถุและมีเทคโนโลยีเข้ามาเร่งรัดตัว วิ่งแข่งเวลา และทำให้เสียความรู้สึกอยู่บ่อย ๆ คนที่เมืองนี้จะมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี สังกะตจากสีหน้าและแววตา รวมทั้งความมีอัธยาศัยไมตรี ต่อคนต่างถิ่น มีน้ำใจคอยช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างเห็นได้ชัด ส่วนตามข้างถนนก็จะเต็มไปด้วยแม่ค้า-พ่อค้านำพืชผัก-ผลไม้มาขายเป็นเครื่องยังชีพขั้นพื้นฐาน ส่วนเนื้อ

หรือปลานั้นไม่ค่อยมีมาก ส่วนใหญ่จะเก็บผักสวนครัวนำมาขายกัน ประมาณว่าผักเหล่านี้คงจะไร้สารพิษแน่นอน เพราะชาวเขาอยู่กับธรรมชาติ ก็คงใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสดเป็นส่วนมาก

ชาวบ้านที่นี่ย่างง่าย-กินง่าย จะสังเกตเห็นการปลูกบ้านเรือนที่อยู่อาศัยหลังเล็ก ๆ ตามไหล่เขาบ้านไม่ต้องใหญ่โตเกินความจำเป็น แต่เพียงพอกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอยจัดอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ หน้าบ้านหรือตามราวบันไดก็ปลูกไม้ดอกหลากสีสรรตามฤดูกาล ปลูกไม้ประดับไว้ให้เกิดความสดชื่นสวยงาม ถึงจะมีพื้นที่น้อยแต่ก็ใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า น่าชื่นชม

ส่วนการกินง่ายนั้นแล้วก็กินตามสภาพตามมีตามได้ ชาวบ้านจะกินผักเป็นส่วนใหญ่และที่ขาดไม่ได้คือแกงดาล หรือแกงถั่ว ซึ่งจะมีทุกมื้อเป็นอาหารโปรตีน ชนิดเดียวที่ดีที่สุด โดยไม่ต้องบริโภคเนื้อสัตว์เพราะหายาก และชาวเมืองนี้มีลักษณะนิสัยในการบริโภคที่พิเศษ คือถ้าเป็นชาวพุทธที่เคร่งครัดหน่อยก็จะบริโภคมังสวิรัต (Vegetarian) ก็ยังกินง่ายอยู่ง่ายเข้าไปอีก และสุขภาพดีด้วย การเดินขึ้นลงภูเขาเวลาไปไหนมาไหน ก็เป็นการออกกำลังกายที่ดีที่สุด ไม่ค่อยนั่งรถหรือเครื่องอำนวยความสะดวก จะสังเกตเห็นว่าปัญหาสุขภาพของคนเมืองนี้ไม่ค่อยมีมากเหมือนคนพื้นราบ โดยเฉพาะโรคอ้วนไม่ค่อยเห็นเลย เนื่องจากมีอากาศดี อาหารดี สิ่งแวดล้อมดี จึงทำให้สุขภาพดีมีอายุยืนยาวเจ้าของบ้านที่ข้าพเจ้าพักนี้ก็รับประทานมังสวิรัตเหมือนกัน ปฏิบัติตัวมาหลายปีแล้วดูหน้าตาสดใสสุขภาพแข็งแรงและเป็นนักปฏิบัติธรรมด้วย

ข้าพเจ้าได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเขียนหนังสือ อ่านหนังสือ และพิมพ์บทความต่าง ๆ ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ พยายามเขียนบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ เป็นภาษาอังกฤษ เช่นบันทึกไดอารี่, บันทึกความทรงจำครั้งหนึ่งในชีวิตที่ ดาร์จิลิ่ง และ สิกขิม แดนมหัศจรรย์ เป็นต้น ได้ใช้เวลาเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่ รู้สึกคุ้มค่ากับเวลาที่ใช้ไป และเห็นคุณค่าของเวลามากขึ้น

ความรู้สึกที่ผุดขึ้นมาในขณะนั่งสมาธิ

การที่เราอยู่คนเดียวก็ดีแบบนี้แหละ ทำให้เราได้ดูจิตใจของตัวเองมากขึ้น

เพราะขณะที่จิตคิดเราก็ตตามูมันไป แล้วก็ถึงบทสรุปว่า "จิตไม่เคยหยุดนิ่ง"

การที่เราอยู่กับคนหมู่มาก ก็เลยไม่มีเวลาที่จะคิดถึงเรื่องของตัวเอง และชอบยุ่งอยู่กับเรื่องของคนอื่น หรือคนอื่นมาทำให้เรายุ่งอยู่ตลอดเวลา เจ้าชายสิทธัตถะถ้าไม่ตัดสินพระทัยเสด็จออกจากกรุงกบิลพัสดุ์

ก็คงจะไม่ได้พบอมตธรรมอันประเสริฐ เราก็มเหมือนกันถ้าไม่ตัดสินใจปลีกเร้นออกจากหมู่

ก็คงจะไม่ได้ความคิดต่าง ๆ ที่มันเริ่มจะพร่างพรูออกมาเป็นระลอก ๆ ได้รับประโยชน์ทั้งด้านความคิด-สติปัญญา และการปฏิบัติ สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในตัวของเราทุกคนอยู่แล้วสุดแท้แต่ว่า

คนเราจะให้ออกัสแก่ตนเองแค่ไหนเพียงไร ถ้ามีเวลาเป็นของตัวเอง "หยุดสักนิด คิดสักหน่อย"

เราก็จะมองเห็นทางออกให้แก่ตัวเอง จะไม่มัวงมโข่งดักดานอยู่กับที่

เหมือนนกกระเรียนแก่ตัวมีขนปีกหมดสิ้นแล้ว ยืนเฝ้าอยู่ในหนองน้ำที่กำลังจะแห้งขอด ฉะนั้น

การทำเช่นนี้เป็นการกินกำไรให้กับตัวเอง ที่เราได้ให้แก่คนอื่นมามากแล้ว "เรารักตัวเอง มิใช่เราเห็นแก่ตัว"

ประโยชน์สูงสุดอันใดที่จะเกิดขึ้นกับข้าพเจ้า ก็จะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติทั้งสิ้น"

การได้ปลีกตัวปลีกเร้นเช่นนี้ ก็เป็นการฝึกฝนตนเองวิธีหนึ่ง ทั้งเป็นการฝึกหัด อดทนเสีย ไม่ตามใจตัวเอง

และที่สำคัญคือมองเห็นจิตใจตัวเองได้อย่างชัดเจน เพราะว่ามีเวลาในการพิจารณา

พระพุทธองค์ก็เคยสอนเอาไว้แล้ว แม้แต่พระองค์เองก็ต้องมีเวลาพักผ่อนสมาบัติ หรือ เขานิโรธสมาบัติ

หรืออีกอย่างหนึ่งเรียกว่า "ปฐิสัลลี" การปลีกเร้นจากหมู่ เพื่อเป็นการพักผ่อนแห่งจิตวิญญาณอย่างแท้จริง

ดูเถิด...นั่งดูจิต...ดูความคิดที่แหลมคม

เหมือนเพชรอยู่ในตมตองคนหาจึงฉายแวว

ความคิดที่แล้ว ๆ (กำแพงความคิด)ยังฝังอยู่มีรูคลาย

จะหาใครที่ไหน มาเข้าใจในจุดนี้

เว้นแต่พระมุนีผู้ยินดีในความสงบใจ.

ครั้งหนึ่งในชีวิตที่ SIKKIM

SIKKIM

ดินแดนมหัศจรรย์บนหลังคาโลก

เมื่อนับย้อนหลังไปประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๗

ดินแดนแห่งนี้เคยเป็นรัฐอิสระและปรากฏเป็นประเทศหนึ่งในแผนที่โลก แต่หลังจากปี พ.ศ.๑๙๗๕

SIKKIM จึงถูกอินเดียผนวกเข้าเป็นรัฐที่ ๒๒

ของประเทศอินเดีย หลังจากที่ถูกอังกฤษปกครองมานานพร้อม ๆ กับอินเดีย

แต่เมื่อกล่าวถึงความดีลัทธิพุทธแล้วสิกขิมเป็นดินแดนที่การศึกษาและเป็นคนไม่แพ้ของข้าพเจ้าที่สนใจอยากศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ของประเทศเล็ก ๆ ในแถบเทือกเขาหิมาลัย ไม่ว่าจะเป็น NEPAL, TIBET, PHUTAN, และสิกขิมนี้เอง

๓๑ มี.ค.๔๔ เป็นโอกาสดีที่ไปด้วยกัน ๗ ชีวิตด้วยกัน คือ พระครูศรีปริยัติสุนทร จากวัดท่าพระ จ.ขอนแก่น นักศึกษาปริญญาเอก พระครูสุทธิ จากวัดพิชัยญาติกยาราม น.ศ.ปริญญาเอก พระมหาสุุดใจ (A.J.) น.ศ.ปริญญาโท และข้าพเจ้ารวมด้วยลูกศิษย์ BOY และ CHAI-CHICHOR ชาวคารังจีลิ่ง รวมคนขับรถเป็น ๗ คนด้วยกัน

พวกเราเหมารถไปวันละ ๑,๐๐๐ RS.เติมน้ำมันเอง รถออกจาก BOMJAN DHILL ที่พักของหลวง พ่อพระครูศรีฯ และคณะเวลา ๘.๐๐น. เมื่อทุกอย่างพร้อมแล้วก็ออกเดินทาง รถจี๊ป TATA ของอินเดีย วิ่งลัดเลียบไหล่เขาสูงบนถนนในเมือง DARJEELING ซึ่งสูงกว่าระดับน้ำทะเลถึง ๒,๑๐๐ เมตร มุ่งหน้าไปที่เมือง GHOOM แล้วแยกซ้ายไปตามถนนมุ่งหน้าไปเมือง GANGTOK เมืองหลวงของรัฐสิกขิม ถ้าเลี้ยวขวาก็ไปประเทศภูฏานและเนปาล

วันนี้อากาศดีเป็นพิเศษ เพราะเมื่อคืนที่ผ่านมามีพายุฝนตก พอตตอนเช้าอากาศจึงแจ่มใสท้องฟ้าไร้เมฆหมอก มองกลับไปด้านหลังเขาคารังจีลิ่งก็จะเป็นยอดเขา KHANGCHENDZONGA ที่ลือชื่อ และเป็นสัญลักษณ์ของสิกขิมและคารังจีลิ่ง จริง ๆ แล้วภูเขานี้อยู่ในรัฐสิกขิมกั้นระหว่างสิกขิมตะวันตกกับประเทศเนปาล

ในวันที่มีอากาศดีเช่นวันนี้ก็จะมองเห็นเทือกเขายาวสลั้บซับซ้อนปกคลุมด้วยหิมะตลอดปี ผู้ที่ยังไม่เคยเห็นหรือสัมผัสความหนาวเย็นของหิมะก็จะรู้สึกตื่นเต้นเป็นธรรมดา ส่วนข้าพเจ้าเองก็ชินชาแล้วเรื่องของความเย็นหิมะเพราะว่าอยู่กับหิมะที่ WASHINGTON D.C. มารวม ๑๐ ปีแล้วแต่ก็อดที่จะประทับใจกับความสวยงามของภูเขาลูกนี้ไม่ได้ จนบางครั้งทำให้เกิดแรงบันดาลใจ

เกิดอารมณ์ศิลปินขึ้นมาในบางครั้งก็เขียนบทกลอนได้เป็นบท ๆ เช่นพรรณนาถึงความงาม ความมหัศจรรย์ และเปรียบเทียบกับความสวยงามของหญิงสาวเหล่านี้เป็นต้น

รถวิ่งออกจากเมือง GHOOM ตามถนนที่เลี้ยวตลอดคดเคี้ยวน่าเสียวไส้เมื่อมองลงไปใต้หลักของภูเขา ที่สูงขึ้น ถนนก็กว้างพอสมควรเพราะเป็นเส้นทางหลักระหว่างเมืองใหญ่ ๆ เช่น GANGTOK และดาร์จีลิง SILIGURI เป็นต่อไปยังเมืองอื่น ๆ

พวกเราแวะถ่ายรูปเป็นบางช่วงเพราะว่ามองไปทางไหนก็ตื่นตากับยอดเขา

KHANGCHENDZONGA ที่ยืนทะมึนสูงเสียดเมฆ บางครั้งก็มีเมฆบาง ๆ

เคล้าคลอเคลียกับยอดแหลมสูงสุดที่มีหิมะปกคลุม บางครั้ง ก็มีลมพัดมากระทบละอองผงหิมะฟุ้งกระจาย เป็นบรรยากาศที่ตื่นตาดูอยู่ตลอดเวลาเหมือนกับสิ่งมีชีวิต จิตใจซึ่งมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา

รถวิ่งผ่านบ้านเล็กเมืองน้อยตามยอดเขาสูงแต่ละลูกไม่น่าจะมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่แต่ปรากฏว่ามีมนุษย์ขึ้นไปตั้งบ้านเรือนอยู่ทั่วไป ทั้ง ๆ ที่ภูเขาแต่ละยอดนั้นสูงเสียดฟ้า ในบางช่วงที่รถวิ่งผ่านก็จะเห็นไรชากำลังแตกใบอ่อน มองดูเหมือนปุยด้วยพรมสีเขียวผืนใหญ่ทั่วทั้งภูเขา การทำไรชาที่นี่ถือว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักที่ทำรายได้ให้กับชาวคนภูเขา ไม่ว่าจะเป็นเมืองดาร์จีลิง หรือกาลิมปง และเมืองอื่น ๆ ในแถบเทือกเขาหิมาลัย เพราะว่านี่เป็นพืชชนิดเดียวที่ปลูกเป็นพืชเศรษฐกิจทำรายได้เป็นกอบเป็นกำแก่คนภูเขา นอกจากนั้นก็มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้รับประทานกันเองของแต่ละบ้านโดยไม่ต้องซื้อหาเหมือนคนในเมือง ซึ่งดู ๆ แล้วก็มีความสุขสงบดีตามประสาชีวิตของคนที่นี่

รถวิ่งไปประมาณชั่วโมงกว่าผ่านหมู่บ้านป่าชายเขา แล้วก็เข้าสู่ป่าใหญ่เขาสูงขึ้นเรื่อย ๆ เหมือนกับเป็นสัญญาณบอกว่าเราจะเข้าเขตภูเขาหิมาลัยแล้ว สภาพป่าไม้ในช่วงนี้มีต้นไม้ใหญ่ และสูงเท่ากันอย่างเป็นระเบียบเหมือนกับมีคนมาปลูกเอาไว้ แต่เท่าที่สังเกตคงจะเป็นป่าดงดิบที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพราะอยู่บนภูเขาสูง สภาพป่าและภูมิประเทศยังคงความอุดมสมบูรณ์ การบุกรุกทำลายยังไม่มีมาก คงมีบ้างก็แต่พวกชาวบ้านธรรมดาที่ตัดไม้มาสร้างบ้านเรือนเท่านั้น แต่ยังไม่มียายทุนเข้าไปสัมปทานโค่นล้มบุกรุกเหมือนสภาพป่าไม้ในประเทศไทยเรา

บันทึกภาพแห่งความประทับใจ

บนยอดเขาสูงสุดลูกนี้ เป็นจุดชมวิวซึ่งทางราชการได้สร้างศาลาพักผ่อน เป็นจุดที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้โดยรอบ มองลงไปจะเห็นแม่น้ำติस्ता (Tista) เป็นแม่น้ำสายหลักในรัฐสิกขิม แม่น้ำนี้เกิดจากทะเลสาบน้ำจืดบนภูเขาสูง อันเกิดจากหิมะละลายแล้วไหลรวมกันเป็นแม่น้ำใหญ่ ชาวสิกขิมอาศัยสร้างบ้านเมืองอยู่บนฝั่งแม่น้ำ Tista นี้ สมัยก่อนการคมนาคมต้องอาศัยการสัญจรทางน้ำเป็นหลักแต่ดูสภาพของแม่น้ำแล้วคงจะใช้ในการสัญจรไปมาลำบากเพราะมีกระแสน้ำไหลเชี่ยวกรากมาก มีน้ำไหลแรงกระทบโขดหินเสียงดังซ่า ๆ ตลอดเวลา มีบางช่วงที่เป็นแม่น้ำกว้างและน้ำไม่ไหลเชี่ยวมาก สามารถที่จะใช้เรือสัญจรไปมาได้ในระหว่างหมู่บ้าน

การสร้างถนนเข้าไปสู่รัฐสิกขิมนี้ ก็อาศัยสร้างเลียบฝั่งแม่น้ำนี้ แม่น้ำคดเคี้ยวไปอย่างไร ถนนก็คดเคี้ยวไปตามนั้น เพราะว่าไม่มีทางเลือกที่จะตัดถนนผ่านยอดเขาสูงไปได้ อาศัยว่าน้ำไหลผ่านตรงไหน คนเราก็นำถนนตัดไปตรงนั้นได้เหมือนกัน

พวกเราได้บันทึกภาพแห่งความประทับใจไว้เป็นที่ระลึกด้วย เพราะว่าเป็นจุดที่สวยงามที่สุดมองไปด้านหลังเป็นฉากภูเขาสูงสลับซับซ้อน มองลงไปเบื้องล่างเห็นแม่น้ำที่ไหลลงมาคดเคี้ยวตามซอกเขา และมียอดเขา Khangchendzonga ที่มีหิมะปกคลุมขาวโพลนตลอดปี ตัดกับท้องฟ้าสีน้ำเงินเข้มเป็นฉากหลัง มองดูเหมือนภาพเขียนที่จิตรกรฝีมือดีมาแต่งแต้มเอาไว้ด้วยความบรรจง สวยงามเกินธรรมชาติ ที่เป็นจริงแท้ไม่น่าเชื่อสายตาตัวเอง นับว่าเป็นบุญตาและวาสนาที่ได้มาเจอ พวกเราต่างตื่นตะลึงกับธรรมชาติถาวรภาพกันเก็บด้วยความประทับใจยิ่ง

ส่วนถนนหนทางที่ลงจากภูเขาสูงนี้นั้นก็สุดแสนจะพรรณนา ทั้งสูงทั้งชันและคดเคี้ยวมาก บางเวลามีรถวิ่งสวนทางมาต้องหยุดรถก่อนและให้สัญญาณกดแตรตลอด เป็นที่น่าอัศจรรย์จริง ๆ สำหรับวิศวกรผู้ออกแบบสร้างถนนนี้ และคณะผู้สำรวจในการบุกเบิกครั้งแรกคงจะมีความยากลำบากมาก พอรถลงจากภูเขาสูงนี้แล้วก็ถึงเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งริมฝั่งแม่น้ำ และทางรัฐบาลได้สร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดมาตรฐานข้ามแม่น้ำ Tista ไปอีกฝั่งหนึ่ง ทำให้การสัญจรไปมาในช่วงนี้สะดวกสบายยิ่งขึ้น และเป็นเส้นทางเดียวที่จะเข้าไปยังรัฐสิกขิม

แะฉันเพลในกลางไพร

คณะเราไปถึงเมือง Melli ได้เวลาเพลพอดี ท่านพระมหาสุตใจ หัวหน้าผู้นำทางแนะนำว่าที่เมืองนี้มีร้านอาหารที่ดีที่สุด ก็เลยตกลงแะฉันเพลกัน เมืองนี้เป็นเมืองเล็ก ๆ ติดแม่น้ำ Tista ขนพื้นเมืองเป็น

ชาวเนปาล ประกอบอาชีพกันตามแม่น้ำแห่งนี้ ส่วนร้านอาหารที่วาดิที่ตูดนั้น ก็เหมือนร้านทั่ว ๆ ไป มีอาหารตามสั่ง ซึ่งมีอาหารพื้นเมืองของอินเดียเป็นหลัก มีข้าว มีจาปาติ แองกะหรีไก่ และแกงดาล (แกงถั่ว) ตามแบบฉบับของอินเดียนั่นเอง ส่วนอาหารประเภทปลานั้นไม่มีในเมนู การที่มีร้านอาหาร อยู่ติดแม่น้ำนี้กว่าจะมีปลาเหมือนบ้านเรา ลองสั่งประเภทปลาดูแล้วแขกสายหนาและพูดว่า "นะฮิ" (แปลว่าไม่มี) เขาบอกว่ามีแต่ปลากระป๋องเอาไหม ? พวกเราก็เลยตกลงสั่งปลากระป๋องมาแก้ขัดไปก่อน แต่ปรากฏว่าเป็น ปลาจารดินในซอสมะเขือเทศ Made in Thailand ด้วยซิ ก็เลยขำกลิ้งกันคลื่นอุตสาหนั่งรถขึ้นมาบนยอด เขาสูงกลางดงคอยเช่นนี้สินค้าไทยก็ยังมียขาย แสดงว่าของบ้านเราติดอันดับ(โลก)กับเขาเหมือนกัน แต่ราคาไม่เหมือนที่เมืองไทย ที่นี้เขาคงบวกค่าขนส่งด้วยจึงแพงแบบไม่น่าเชื่อ ๒ กระป๋องตั้ง ๘๕ รูปี ถ้าเป็นบ้านเราก็ไม่เกินกระป๋องละ ๑๐ บาท นี่ก็เป็นประสบการณ์ที่ลืมไม่ลงอีกเหมือนกัน

หลังจากที่ทำภารกิจเสร็จแล้วก็ออกเดินทางต่อด้วยรถจี๊ปพาหนะที่นำพวกเราข้ามน้ำข้ามภูเขา ยังไม่มีที่ท่าว่าจะถึงปลายทางง่าย ๆ รถวิ่งลัดเลาะเลียบไหล่เขาสูงด้านหนึ่งเป็นแม่น้ำ Tista อีกด้านหนึ่ง เป็นภูเขาสูงชันขึ้นไปอีก บางแห่งก็จะมีป้ายบอกให้ระวังหินร่วงลงมาตกใส่รถที่กำลังวิ่งอยู่ซึ่งก็อันตรายมาก ๆ แต่ก็อุบใจหน่อยที่คนขับรถของพวกเรามีเป็นในพื้นที่ชำนาญทางและเคยไปลิกขิมหลายครั้งแล้ว รถวิ่งไฉความเร็วไปเรื่อย ๆ นานประมาณชั่วโมงกว่า ๆ ก็เข้าเขตรัฐลิกขิม พอรถข้ามสะพานแม่น้ำ Tista (อีกช่วงหนึ่ง) ก็จะเป็นด่านตรวจคนเข้าเมือง ตรงหน้าด่านก็จะมีชุมประตูปแบบเอกลักษณ์ของชาวหิมาลัย มีข้อความว่า "Welcome to Sikkim" ตามปกติจะต้องแสดงใบผ่านแดน (permission) สำหรับชาวต่างชาติจะต้องนำพาสปอร์ต และรูปถ่ายไปทำใบขออนุญาตนี้ก่อนจึงจะเข้าเมืองลิกขิมได้ เพราะทางรัฐบาลลิกขิมยังถือว่าเป็นดินแดนหวงห้าม จะอนุญาตให้ไปบางเมืองและบางพื้นที่เท่านั้น

บางพื้นที่จะไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวหรือชาวต่างชาติเข้าไป อันเนื่องมาจากเหตุผลทางการเมือง และการทหาร พื้นที่ส่วนใหญ่ทางเหนือติดกับประเทศจีน(ทิเบต) จะเป็นที่ตั้งของกองทหาร(อินเดีย)

เพื่อรักษาอธิปไตยตามแนวชายแดน

พวกเราได้รับอนุญาตให้เข้าไปตามพื้นที่ที่กำหนดในใบอนุญาตซึ่งได้ทำไปแล้วจากเมืองคาร์จีลิง (ฟรี) เมื่อเข้าเขตสิกขิมแล้ว สัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือการสร้างบ้านเรือนตามไหล่เขาสูงชัน และการปลูกพืชแบบขั้นบันได เพราะบนภูเขาสูงสภาพภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยในการปลูกพืช แต่ชาวพื้นเมืองที่สิกขิมก็เอาชนะธรรมชาติโดยการทำไรนาแบบขั้นบันไดแล้วก็สามารถปลูกข้าว ปลูกข้าวโพด ข้าวฟ่าง และพืชอย่างอื่นเพื่อเลี้ยงชีพได้ ชาวพื้นเมืองมีหลายเผ่า ซึ่งถ้าเรียกรวม ๆ ก็คือ คนภูเขา (ซึ่งไม่ชอบอยู่พื้นราบ) มีความอุตสาหะเพียรพยายามในการเอาชนะธรรมชาติ โดยการปรับปรุงพื้นที่เป็นขั้น ๆ ความกว้างไม่เกิน ๑ เมตร หรือมากกว่านั้น ส่วนความยาวไม่มีกำหนด คดเคี้ยวไปตามไหล่เขา และลดหลั่นลงไปตามลำดับ เพื่อเก็บกักน้ำเวลาฝนตกให้ลดระดับความแรงของน้ำ ที่ไหลลงจากภูเขาสูง มองดูแล้วก็สวยงามแปลกตาดี โดยเฉพาะไร่ข้าวสาลีที่กำลังออกรวงเหลืองอร่าม รอรการเก็บเกี่ยว เวลาต้องลมพัดชายเขาจะดูพลิ้วตามลมอย่างพริ้วไหวคล้ายผืนผ้ากำพลเมื่อถูกลมพัด รูปแบบการทำไร่ปลูกผักที่นี่เหมือนการทำสวนหย่อมประดับไว้หน้าบ้าน และหลังบ้านซึ่งมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในรูปแบบต่าง ๆ กัน

อีกด้านหนึ่งของภูเขาสูงในยามบ่ายแสงอาทิตย์ทอดแสงตกกระทบบนทุ่งมีสตาร์ดที่กำลังออกดอก เหลืองอร่าม ซึ่งด้านหลังเป็นภูเขาสูงดำทะมึนเมื่อต้องแสงอาทิตย์ในยามเย็นยิ่งขับให้เห็นเด่นชัดยิ่งขึ้น มองลงไปตามขั้นบันไดที่ลดหลั่นลงไปเรื่อย ๆ เห็นกระท่อมของชาวนาอยู่ลิบ ๆ ที่ใต้เหวลึก บ้านบางหลังอยู่บนเนินเขาสูงเป็นขั้น ๆ หลังคาบ้านมีชงคาถา(ธรรมะ)สีขาวอยู่หลายผืน โบกสะบัดไปมาตามแรงลม และเป็นคติความเชื่อของชาวพุทธฝ่ายมหายานว่า เวลาใดที่ลมพัดชงคาถา ปลิวไสวไปทางทิศใดก็จะนำความเป็นสิริมงคลไปสู่ทิศนั้น นำความร่มเย็นเป็นสุขมาสู่ชาวบ้านแถบนั้น ด้วย ซึ่งก็จริง ๆ เช่นนั้น นี่แค่เห็นบรรยากาศก็นำความร่มเย็นมาสู่จิตใจแล้ว

GANGTOK เมืองหลวงของรัฐสิกขิม

เวลาประมาณบ่าย ๒ โมงกว่า คณะของเราได้เดินทางถึงเมือง GANGTOK เมืองหลวงของรัฐสิกขิม เป็นเมืองที่อยู่บนภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๘๐๐ เมตร อยู่ในเขตสิกขิมตะวันออก เป็นศูนย์กลางด้านการค้า การท่องเที่ยว รวมถึงการศึกษา และเป็นที่ตั้งศูนย์ราชการของรัฐบาลสิกขิม ในเมืองนี้มีวัดเก่าแก่อยู่มากมาย และมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง

ก่อนที่จะเข้าพักที่เมือง GANGTOK เรายังพอมีเวลาเหลือจึงได้มุ่งหน้าไปที่ชมวัดรุมเตก(Rumtek) ซึ่งเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์พุทธศาสนาฝ่ายมหายาน สาขาหนึ่ง คือ นิกาย Kagyu หรือ Karmapa หัวหน้าสำนักนี้สืบเชื้อสายมาจากทิเบต และมีการกลับชาติมาเกิดใหม่ตามสายเรื่อย ๆ จนในปัจจุบัน คือ กัมมปะองค์ที่ ๑๗

๗ วัดรุมเตก (Rumtek Monastery)

วัดรุมเตก (Rumtek Monastery) ห่างจากตัวเมือง Gangtok ประมาณ ๒๔ กิโลเมตร ตั้งอยู่บนยอดเขาสูงหันหน้าไปทางเมืองหลวงมองเห็นตัวเมือง Gangtok ได้ทุกมุมมองสวยงามมาก เมื่อเราเดินขึ้นเขาไปเล็กน้อย ก็จะเป็นชุมชนประตู่ใหญ่ ผ่านประตูเข้าไปก็จะเป็นลานกว้าง และเบื้องหน้าลานกว้างก็จะเป็นห้องสวดมนต์ใหญ่เหมือนอุโบสถ ข้างในมีพระพุทธรูปใหญ่ และที่นั่งสวดมนต์เป็นแถว ๆ ของพระลามะ ส่วนพระเถระผู้ใหญ่ผู้เป็นหัวหน้าก็จะมีที่นั่งบนแท่นประดับสวยงามเหมือนธรรมาสันเทศน์ประจำโบสถ์ ส่วนศิลปะภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้งภายในและภายนอกเขียนเป็นภาพพุทธประวัติ และประวัติพระเถระผู้นำพุทธศาสนาเข้าไปในทิเบต และประเทศแถบเทือกเขาหิมาลัยด้วยสีสรรฉูดฉาด แต่ก็แฝงไว้ด้วยความสวยงามประณีตบรรจงด้วยฝีมือช่างแห่งเทือกเขาหิมาลัย

วัดรุมเตก (Rumtek Monastery) เดิมสร้างโดยกษัตริย์ Chogyal ที่ ๔ แห่งสิกกิม แต่ต่อมาได้รับความเสียหายอันเกิดจากแผ่นดินไหว ได้รับการสร้างขึ้นใหม่ โดยท่าน Gyawal Karmapa องค์ที่ ๑๖ ซึ่งหนีออกมาจากทิเบต หลังจากถูกจีนเข้าครอบครอง ท่านหนีออกมาพร้อมกับ Tulkus อีก ๔ ท่าน พร้อมด้วยนำคัมภีร์และภาพเขียนทางพระพุทธศาสนาที่มีคุณค่าออกมาจากวัดเดิมของท่านในทิเบตเท่าที่จะนำติดตัวมาได้ และนอกจากนี้ยังมีลามะและชาวพุทธทิเบตอพยพติดตามท่านมาอีกเป็นจำนวนมาก ได้เข้ามาลี้ภัยทางการเมืองที่สิกกิม และเริ่มสร้างวัดและสถาบันการศึกษา ชั้นสูงของทิเบตตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ท่านกัมมปะองค์ที่ ๑๖ นี้ได้รับเชิญจากกษัตริย์ Chogyal ผู้ครองสิกกิม ให้สร้างวัด และสืบทอดนิกาย Kagyu เป็นหนึ่งในสี่นิกายใหญ่ ๆ ของทิเบตท่านก็ได้เริ่มสร้าง Rumtek Dharma Chakra Center ประมาณปี ๑๙๖๐ การก่อสร้างสถาบันนี้ได้ถอดแบบมาจากสถาปัตยกรรมของ Kagyu ในทิเบต และคงความ

เป็นพุทธศิลป์แบบมหายานในนิกาย กัมมปะทุกประการ ในการศึกษาของสถาบันนี้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน ให้ศึกษาในเรื่องของปรัชญาทางพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน และเรื่องของทิเบตศึกษา รวมทั้งการรักษา ศิลปวัฒนธรรมทิเบตด้วย

กล่าวกันว่า ท่านกัมมปะองค์ที่ ๑๖ นี้ก่อนที่ท่านจะมรณภาพได้ทิ้งจดหมายไว้ให้แก่ศิษย์กล่าวถึงตำแหน่งที่ท่านจะกลับมาเกิดใหม่ บอกถึงลักษณะบ้านเมืองที่จะไปเกิด และให้พินิจดูเด็กที่เกิดใหม่แล้วสถาปนาเป็น กัมมปะองค์ที่ ๑๗ สืบต่อไป

เหตุการณ์ได้ผ่านล่วงเลยมาจนถึงเมื่อต้นปี ค.ศ. ๒๐๐๐ เมื่อมีข่าวโด่งดังไปทั่วโลกว่า ท่านกัมมปะองค์ที่ ๑๗ หนีออกมาจากประเทศจีน(ทิเบต) โดยเดินทางข้ามภูเขาหิมาลัยมายังประเทศอินเดีย แล้วได้ไปพำนักอยู่กับท่านดาไล ลามะ ที่ ธรรมศาลา ในวัดแห่งหนึ่งไกล ๆ กับสถาบัน Nobolinga ผู้เขียนได้ติดตามเรื่องนี้มาตลอดโดยได้ตามไปสืบค้นข้อมูลในห้วงสมุทที่ ธรรมศาลา

และเดินทางไปที่พักของท่านกัมมปะ องค์ที่ ๑๗ นี้ด้วย ก็ได้รับข้อมูลตรงกันว่า ท่านกัมมปะองค์ที่ ๑๖ เจ้าอาวาสวัดรุมเตก ในสิกขิม ได้กลับชาติมา

เกิดใหม่เป็นเด็กชายที่ถูกต้อนตามลักษณะที่บอกไว้ในจดหมายที่มอบไว้ให้ศิษย์ก่อนมรณภาพ และเมื่อคณะ Tulkus คืออาจารย์ของท่านได้สืบค้น พินิจดูหลักฐานแล้วเป็นจริงตามจดหมายทุกประการ แม้แต่องค์ดาไล ลามะก็ยอมรับว่าจริง แต่ท่านกัมมปะ องค์นี้ได้ถูกทางการจีน(ในทิเบต) กักกันบริเวณเอาไว้เพื่อที่จะสถาปนาแทนท่านองค์ดาไล ลามะซึ่งเป็นเหตุผลทางการเมืองปัจจุบัน แต่ท่านกัมมปะรับสภาพนั้นไม่ได้ จึงได้หาทางหนีข้ามภูเขาหิมาลัยออกมายังประเทศอินเดีย พร้อมด้วยผู้ติดตามอีกจำนวนหนึ่ง ได้ขอลี้ภัย

อยู่ในประเทศอินเดีย แต่ยังไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปครองวัดรุมเตก ในลิกซิมด้วยเหตุผลทางการเมืองดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันท่านมีอายุ ๑๖ ปี

เหตุผลหนึ่งที่ข้าพเจ้าต้องการจะไปเยี่ยมชมวัดรุมเตก ในครั้งนี้ก็เพื่อต้องการหาข้อมูลเพิ่มเติม และต้องการไปศึกษาประวัติศาสตร์ของวัดรุมเตก ซึ่งก็เป็นจริงตามที่ได้สัมภาษณ์ลามะ ที่วัดรุมเตก ได้ให้เหตุผล และข้อมูลตรงกัน ในเรื่องประวัติของท่านกัมปะ องค์ที่ ๑๓

คณะของพวกเราได้มีโอกาสเข้าไปกราบนมัสการและสวดมนต์ที่หน้าห้องพระธาตุ ภายในห้องพระธาตุนี้เป็นที่ประดิษฐานรูปปั้นของท่านกัมปะตั้งแต่องค์ที่ ๑ ถึง องค์ที่ ๑๖ และตรงกลางห้องเป็นที่ตั้งองค์สมธิ(ศพ)ของท่าน Gyawal Karmapa องค์ที่ ๑๖ อดีตเจ้าอาวาสวัดรุมเตก ซึ่งถูกสร้างเจดีย์ครอบเอาไว้ประดับประดาตกแต่งอย่างสวยงาม ภายในห้องกระจกมีประตูปิด-เปิดอย่างมิดชิดและให้มีลามะ นั่งเฝ้าคอยปฏิบัติอำนวยความสะดวกแก่ผู้ไปเคารพกราบไหว้ ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยหน้าห้องถึง ๒ ท่าน และห้ามถ่ายรูป ถ่ายวิดีโออย่างเด็ดขาด ที่หน้าห้องพระธาตุนี้มีภาพถ่าย ของท่านกัมปะองค์ที่ ๑๓ ติดตั้งไว้อย่างสวยงาม และท่านได้รับความเคารพนับถือจากบรรดาศิษย์ในนิกาย Kagyu Karmapa นี้มาก

ทุก ๆ ที่ในบริเวณวัดจะมีรูปท่านติดอยู่ทุกแห่ง ทั้งในห้องสวดมนต์และห้องประชุม และในสถานที่สำคัญ
ทั่วไป แม้ขณะนี้ท่านยังไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาพำนักในสิกขิมก็ตาม ด้วยเหตุผลทางการเมืองทางรัฐบาล
กลางของอินเดียเกรงว่ารัฐสิกขิมต่อแหลมต่ออันตรายมากเพราะติดชายแดนประเทศจีน(ทิเบต)
ตอนนี้ท่านพำนักอยู่ที่ธรรมศาลาใกล้ ๆ ตำนักท่านองค์ทะไล ลามะ ไปก่อนจนกว่าจะพร้อมจึงจะเข้าครอง
วัดมฤคในสิกขิม

คณะของพวกเราได้เยี่ยมชมห้องสวดมนต์ ซึ่งเป็นห้องประชุมด้วย ของสถาบัน Sri Nalanda
Institute ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน และประเทศทิเบตด้านส่งเสริมศิลป
วัฒนธรรม มีพระลามะที่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีถึง ๑๖๐ รูป หลังจากที่ได้เดินชมอาคารสถานที่
และสนทนาพูดคุยกับลามะจนได้ข้อมูลเป็นที่พอใจแล้วก็อำลาจากเจ้าหน้าผู้อำนวยความสะดวกและนำชมวัดมฤค
และไม่ลืมถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึกก่อนอำลาไป

คณะของพวกเราได้เข้าพักที่โรงแรม Lhakkha Hotel ซึ่งเป็นของชาวทิเบต
ในเมืองหลวงของรัฐสิกขิมนั่นเอง พรุ่งนี้เที่ยวต่อชมเมืองมัทศจรรยบนยอดเขาหิมาลัย

วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๔

วันนี้รับอรุณวันใหม่ด้วยบรรยากาศที่สดชื่นในยามเช้าบนภูเขาสูงซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงของสิกขิม มองออกไปเห็นยอดเขา Khangchendzonga ที่มีหิมะปกคลุมอยู่ตลอดเวลา ดวงอาทิตย์ขึ้นพ้นยอดเขาสูง ท้องฟ้าแจ่มใสไร้เมฆหมอก จึงพากันเดินออกไปชมสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเมือง Gangtok และถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึก

สภาพความเป็นอยู่ของคนภูเขาเมือง Gangtok ก็ไม่แตกต่างจากชาวเมืองดาร์จีลิง ที่เราเคยพักอาศัย อยู่หลายสัปดาห์มาแล้ว ตอนเช้า ๆ ทุกคนต่างตื่นนอนชวนขวยท้อมาหากลิ่นเหม็นปากเหม็นท้องตามความรู้ ความสามารถของแต่ละสาขาอาชีพ ส่วนใหญ่ก็ทำการค้าขาย ทำธุรกิจร้านอาหารและโรงแรม เพราะเป็น เมืองที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวหาประสบการณ์แปลกใหม่ในดินแดนมหัศจรรย์ส่วนนี้

หลังจากที่เดินชมเมืองในยามเช้าแล้ว พวกเราได้กลับไปรับประทานอาหารเช้าที่โรงแรมที่พัก อาหาร เช้าวันนี้ก็เหมือนทั่วไป มีไข่เจียว ขนมปังปิ้ง ตามด้วยชาร้อน ๆ (จาย) ตามสไตล์แขกเหมือนเดิมทุก ประการ

เสร็จอาหารเช้าแล้วพวกเรานั่งรถออกไปชมสถานที่ต่าง ๆ ที่น่าสนใจในเมือง Gangtok แล้วขึ้น ไปจุดสูงสุดของภูเขาลูกนี้ คือ T.V. Tower ในบริเวณเดียวกันนั้นมีวัดที่เก่าแก่และสำคัญวัดหนึ่ง ชื่อว่า วัดเอนชี (Enchey Monastery) วัดนี้สร้างตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๕๐๘ โดยท่านลามะ Druptob Karpo ท่านเป็น ลามะในนิกายตันตระ ตามประวัติเล่าว่าท่านสามารถเข้าฌานสมาบัติแล้วเหาะเหินเดินอากาศได้ท่าน สามารถเหาะจากภูเขา Mainon ซึ่งอยู่ทางใต้ของสิกขิม มาที่ยอดเขาสูงใกล้เมือง Gangtok คือบริเวณที่ตั้งวัดเอนชี ในปัจจุบัน

พวกเราได้เข้าไปไหว้พระสวดมนต์ที่ห้องพระประธานคล้าย ๆ เป็นอุโบสถที่มีตามวัดในนิกายเถรวาท ข้างในเป็นห้องโถงใหญ่มีพระพุทธรูปอมิตตาภพพุทธองค์ใหญ่เป็นพระประธาน และนอกจากนั้นก็ มีรูปปั้น ของพระอรหันต์ และพระเถระต่าง ๆ ที่นำพระพุทธรูปไปเผยแพร่ในทิเบต ซึ่งถือว่าเป็นบรรพ บุรุษของพระสงฆ์ในนิกายลามะ พวกเราได้เดินชมทั้งภายในและภายนอก และได้ร่วมกันบริจาคบำรุงวัด

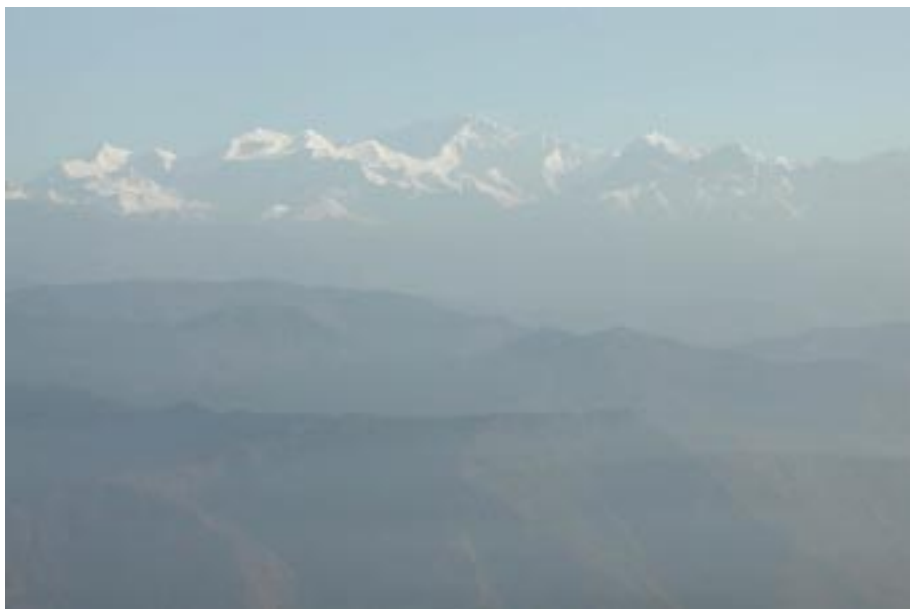
ตามกำลังศรัทธา

ออกจากห้องพระประธาน ได้เดินชมตึกที่พักของลามะ และสนทนาพูดคุยกับลามะองค์เล็ก องค์น้อยที่กำลังทำหน้าที่อยู่ในวัดแห่งนี้ และที่สำคัญคือได้เยี่ยมชมลามะในนิยายต้นตระกูล ประกอบพิธีกรรม เช่นสรวงบูชา ให้แก่ญาติโยมที่มาวัด มีเครื่องสักการะบูชามากมายมีทั้งอาหาร หวาน คาว ผลไม้ชนิดต่าง ๆ ข้าวสาร และเมล็ดพืช รวมทั้งรูปเทียนของหอมกำยาน เป็นต้น ดูแล้วก็แปลกดีเหมือนกับพวก พราหมณ์ที่ทำพิธีในศาสนสถานของฮินดู ก็ไม่ทราบว่ใครเลียนแบบใครกันแน่ ระหว่างพุทธกับพราหมณ์ บางครั้งก็ทำให้ชาวต่างชาติ โดยเฉพาะชาวตะวันตกเข้าใจพระพุทธศาสนาผิดเพี้ยนไปบ้างในจุดที่มีการประกอบพิธีกรรมแปลก ๆ ซึ่งก็ต้องอาศัยเวลาในการศึกษาให้เข้าถึงหลักธรรมอย่างถ่องแท้เสียก่อนจึงจะละความสงสัยเสียได้

พวกเราเดินทางออกจากวัดเอนชี (Enchey) ในตอนสายของวันนี้แล้วเดินทางไปชมสถานที่ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งนอกเมือง Gangtok ซึ่งจะพลาดไม่ได้เมื่อมาถึงสิกขิมแล้วต้องไปชมให้ได้ สถานที่นั้น ก็คือ Tsomgo Lake ทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่อยู่บนยอดเขาสูง เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวสิกขิม การท่องเที่ยวในสิกขิมนั้นจะต้องได้รับใบอนุญาตเป็นเขตพื้นที่ ถึงแม้เราจะได้รับอนุญาตให้เข้าไปในสิกขิมได้แล้วแต่ถ้าไปนอกสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตก็ต้องไปทำใหม่ พวกเราได้รับการบริการจากบริษัททัวร์ในเมือง Gangtok นี้เองโดยผ่านการติดต่อจากเจ้าของโรงแรมที่พัก ในการทำใบอนุญาต รวมทั้งค่าเช่ารถด้วย รวมแล้ว ๒,๐๐๐ รูปี (จำนวน ๔ คนขึ้นไป) ค่าทำใบอนุญาตคนละ ๑๕ ดอลลาร์สหรัฐฯ พวกเราเป็นชาวต่างชาติ ๕ คน คนในพื้นที่ไม่ต้องเสียค่าอนุญาตอีก ๒ รวมเป็น ๗ พอดี รถจี๊ปพาคณะเราวิ่งออกนอกเมือง Gangtok เลียบลัดเลาะไปตามไหล่เขาที่สูงชันขึ้นไปเรื่อย ๆ ระดับความสูงในเมืองนี้แค่ประมาณ ๖,๐๐๐ ฟุตจากระดับน้ำทะเล ส่วนสถานที่กำลังจะไปชมนี้มี ความสูงถึง

ประมาณ ๑๒,๐๐๐ ฟุตขึ้นไป สภาพถนนก็เริ่มแคบเข้าเรื่อย ๆ เพราะบนภูเขาสูงยิ่งสร้างลำบาก และสันนิษฐานว่าการนำวัสดุอุปกรณ์ขึ้นไปสร้างต้องใช้ทุนทรัพย์สูงมาก ๆ เมื่อขึ้นไปสูงมากเท่าไร อากาศก็เริ่มลดลงทั้งออกซิเจน และอุณหภูมิก็ลดลงตามส่วน ความหนาวเย็นเริ่มแผ่เข้ามาปกคลุม และมองเห็นยอดเขาสูงที่มีหิมะปกคลุมอยู่ไกลๆ เหมือนจะเอื้อมมือหยิบถึง

ระยะทางจากเมือง Gangtok ไปยังทะเลสาป Tsomgo Lake บนยอดเขาสูงนี้ ประมาณ ๒๘ กิโลเมตร บริเวณตรงนั้นเป็นเมืองเล็ก ๆ ในพื้นที่ชายแดนติดกับจีน(ทิเบต)เป็นที่ตั้งค่ายทหารของรัฐบาลสิกขิม

ไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพเด็ดขาดเพราะเป็นเขตหวงห้ามและเป็นสถานที่ราชการ

รถวิ่งไปตามถนนที่คดเคี้ยวและสูงชันใช้เวลาประมาณ ๒ ชั่วโมง เส้นทางปืนภูเขาสูง ทั้งคดเคี้ยวไม่รู้ก็ร้อยก็พันโค้ง สำหรับผู้ที่เล็ดลมไม่ดี จะมีอาการวิงเวียนศีรษะ คลื่นเหียนอาเจียรออกมาก็มี และมีบางแห่งถนนแคบมาก บางแห่งถนนชำรุดอันเกิดจากน้ำบนภูเขากัดเซาะ และต้องระวังหินถล่มอาจร่วงลงมากับรถได้ มองออกไปอีกด้านหนึ่งเป็นหุบเขาน้ำหนาวตลิ่งตลอดทางเต็มไปด้วยอันตราย

ส่วนผู้ที่ชื่นชอบทัศนียภาพที่สวยงามแปลกตา หรือช่างภาพไม่ว่าจะมีอาชีพ หรือมือสมัครเล่น ต่างก็ตื่นเต้นดีใจ จนลืมความกลัวไปเสียสิ้น คงมีแต่ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตื่นเต้นเร้าใจเข้ามาแทนที่ ที่สำคัญคือได้บันทึกภาพประทับใจเก็บไว้เป็นอนุสรณ์แก่ชีวิตอย่างมากมาย

ในที่สุดพวกเราก็ได้เดินทางจนถึงที่หมายปลายทาง เป็นจุดสูงสุด ในระดับความสูงถึง ๑๒,๔๐๐ ฟุต เป็นที่เกิดของทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ ที่มีชื่อว่า Tsomgo Lake

(ส่วนประวัติโดยพิศดารจะเล่าให้ฟังในลำดับต่อไป) มีขนาดความยาวถึง ๑ กิโลเมตร กว้างครึ่งกิโลเมตร และมีน้ำลึกถึง ๑๖ เมตร น้ำในทะเลสาปแห่งนี้ใสสะอาดเรียบเหมือนแผ่นกระจก เพราะไม่มีคลื่นรบกวน จะมองเห็นยอดเขาสูงที่มีหิมะปกคลุม สะท้อนลงไปในน้ำเหมือนกับภาพบนกระจกเงาจริง ๆ เป็นที่น่า

อัศจรรย์มาก ถ้าในฤดูหนาวจากเดือน พฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์ น้ำในทะเลสาปจะกลายเป็นน้ำแข็ง
หมดสามารถเล่นสกีค้ำน้ำแข็งได้

โชคดีในโอกาสที่พวกเราเดินทางไปเยี่ยมชมครั้งนี้ช่วงต้นเดือนเมษายน เป็นฤดูใบไม้ผลิ(Spring)
หิมะเริ่มละลาย ดอกไม้เริ่มออกดอกบางสะพรั่งเต็มต้น เป็นดอกไม้เมืองหนาวสวยงามมาก ตามข้าง ๆ
ถนนบนไหล่เขาที่เราผ่านไปจะพบเห็นดอกไม้รูปร่างแปลก ๆ จะไม่ค่อยเห็นในเมืองร้อนทั่วไป เช่นดอก
Magnolia ต้นสูงใหญ่เหมือนต้นมะม่วง ออกดอกสีขาวบ้าง บางต้นเป็นสีชมพู กลีบดอกเหมือนดอกบัว
บางครั้งคนไทยเราเรียกว่าดอกบัวสวรรค์ เพราะงาเกิดในพื้นที่สูงเทียบได้กับเมืองสวรรค์เลยทีเดียว

นอกจากนี้ก็มีดอก Rhododendrons เป็นไม้พุ่มออกดอกสีสวยงาม มีสีชมพูอ่อนบ้าง สีเหลืองอ่อน
และสีขาวบริสุทธิ์ ดอกไม้ชนิดนี้สามารถทนต่อสภาพอากาศหนาวเย็นได้
อยู่บนยอดเขาสูงที่มีหิมะปกคลุมได้ และนอกจากนี้ก็มี ดอก Azalea ออกดอกสีสรรสวยงามเช่นกัน
และก็ดอกกล้วยไม้ป่ามีดอกหลากหลายสีสรร หลายพันธุ์ มีให้ชมตามธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นเองบนต้นไม้บ้าง
ตามโขดหินบ้าง เป็นธรรมชาติที่มีความลงตัวและสมดุลจริง ๆ

ตำนานเล่าขานเรื่องทะเลสาป Tsomgo Lake

สำหรับประวัติของทะเลสาปแห่งนี้ มีตำนานเล่าขานสืบต่อกันมานับร้อย ๆ ปี
ซึ่งชาวทิเบตมีความเชื่อและเคารพศรัทธา ถือว่าเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ประจำท้องถิ่น มีเรื่องเล่าว่า
ก่อนที่จะเกิดเป็นทะเลสาปแห่งนี้บริเวณนี้เคยเป็นหมู่บ้านของพวกปศุสัตว์มีอาชีพเลี้ยงตัวจามรี(Yaks)
อยู่มาคืนหนึ่งมีหญิงชราคนหนึ่งฝันไปว่า ทะเลสาปที่ Laten ซึ่งอยู่ห่างกันไกลตั้งหลายกิโลเมตร ถูกย้าย
ที่มาไว้ที่บริเวณหมู่บ้านนี้และมีผู้มาเตือนให้ชาวบ้านอพยพออกไปเพื่อเขาตื่นขึ้นมาก็รีบวิ่งไปบอกชาวบ้าน
ถึงเรื่องราวที่ตนเองฝัน แต่ชาวบ้านไม่เชื่อ หญิงชราคนนี้ก็กับเพื่อนบ้านอีกคนหนึ่งก็เลยรีดนมจามรี แล้วเท
ลงพื้นดินเป็นสัญลักษณ์แสดงว่าไปแล้วจะไม่กลับมาอีก จากนั้นก็หนีไป แต่ก่อนที่จะออกจากหมู่บ้านได้
ปรากฏเห็นหญิงชราอีกคนหนึ่งมีผมสีขาวรุงรัง เดินเข้ามาในหมู่บ้าน ทันใดนั้นเองแผ่นดินก็ยุบถล่ม จมลง
เป็นทะเลสาปตราบนานทุกวันนี้

ตั้งแต่นั้นมาทะเลสาปแห่งนี้ไม่เคยแห้งเลย มีน้ำขังสงบราบเรียบอยู่เช่นนี้ชั่วนาตาปี เป็นที่เคารพ
ศรัทธาของคนชาวภูเขาดลอดมา

พวกเราเดินทางไปถึงเวลาประมาณเที่ยงครึ่ง บรรยากาศทั่วไปมีดครึ้มมีเมฆหมอกหนาพอสมควร
แต่พอมองเห็นแสงอาทิตย์มะลั่มมะเรื่องในบางครั้ง ทุกคนต่างตื่นตื่นที่เห็นภูเขาหิมะ และสัมผัสความเย็น
เป็นครั้งแรก ต่างก็ยกกล้องถ่ายรูปขึ้นกดชัตเตอร์อย่างพริบพริบ มีสิ่งที่น่าสนใจ อีกอย่างหนึ่งในบริเวณนี้
ชาวพื้นเมืองที่นี่ได้นำตัวจามรี มาบริการให้นักท่องเที่ยวได้ขึ้นขี่หลังถ่ายรูป และพาเดินชมบริเวณรอบ ๆ
ทะเลสาปมหัศจรรย์แห่งนี้ เป็นความแปลกใหม่ตื่นตาตื่นใจได้ประสบการณ์แห่งชีวิต

พวกเราไหน ๆ ก็มาถึงสถานที่แล้วด้วยความยากลำบาก และต้องการหาประสบการณ์แปลกใหม่ไปเรื่อย ๆ ก็เลยตกลงขึ้นจี๋หลังจามรีปีนภูเขาหิมะ เป็นความประทับใจที่ลืมไม่ลงจริง ๆ

นอกจากนี้ในบริเวณรอบ ๆ ทะเลสาบยังมีร้านขายของที่ระลึกไว้บริการนักท่องเที่ยวอีกมากมาย รวมทั้งมีชุดเสื้อกันหนาว หมวก รองเท้า ถุงมือ ไว้บริการให้เช่าสำหรับผู้ที่ไม่ได้เตรียมชุดกันหนาวไปพร้อม มีสินค้าพื้นเมือง และร้านอาหารท้องถิ่นไว้บริการด้วยซึ่งพวกเราก็คงไม่ได้จะต้องหาซื้อของที่ระลึกฝากคนที่อยู่ทางบ้าน

เวลาประมาณบ่าย ๒ โมง คณะของพวกเราเลยลงจากทะเลสาบ ที่มีชื่อว่า Tsomgo Lake ทุกคนต่างมีความสุขและประทับใจไม่รู้ลืม แคมป์เห็นภูเขาสูง ทะเลสาบสวย และได้สัมผัสความหนาวเย็นของหิมะก็คุ้มค่าเกินราคา ซึ่งประสบการณ์ของชีวิตไม่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป ต้องอาศัยเวลา โอกาส สถานที่ และบุคคล และโอกาสเช่นนี้ก็หาได้ไม่ถี่ยักในชีวิตและสิ่งที่ประทับใจ ของทุกคนมากที่สุด เมื่อพวกเรามองเห็นยอดภูเขาที่มีหิมะปกคลุมในขณะที่มีแสงอาทิตย์สาดส่องได้มุมพอดีจึงออกประกายแวววาวเป็นสีเงินได้ชัดเจนมาก ในขณะที่ท้องฟ้ามีดครึ้มด้วยเมฆฝนเป็นฉากหลังจึงทำให้หิมะบนยอดภูเขาสีเงินให้เด่นชัดยิ่งขึ้น จะสังเกตได้ว่าเมื่อเรามองจากที่ไกล ๆ ก็จะไม่สวยเหมือนขึ้นมาชมที่นี้อาจจะเป็นเพราะระยะใกล้ และมุมหักเหของแสงได้จังหวะพอดี ดูแล้วจึงสวยงามน่าตื่นตะลึงแปลกตาดี อีกฉากหนึ่งของยอดเขาสูงมหัศจรรย์ลูกนี้ สำหรับท่านที่เพิ่งมีประสบการณ์ครั้งแรกที่ได้เห็นหิมะยังตื่นตะลึง ดีใจที่ได้ภาพอันแสน

ยอดคภูเขาค้างแข็งซุงก้า ในรัฐสิกขิม

พระลามะ กำลังสวดมนต์

สถาบันศรีนาลันทา ธรรมจักรเซ็นเตอร์ วัดมฤค

วัดรุ่มเต็ก วัดพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน นิกายกักยูปะ

พระลามะกำลังศึกษาพระธรรม ณ สถาบันศรีนาลันทา

พระสถูปทรงทิเบต ที่วัดรุ่มเต็ก ลิกขิม

ตามะรุ่⁺นจิ่ว ที่วัด⁺ชุมเต็ก

เด็ก ๆ ชาวทิเบต ในสิกขิม

ดอกไม้ที่สวยงามสดใส ในฤดูใบไม้ผลิ

ดอกไม้งานยามสิ้นฤดูหนาว

Gangtok กังต็อก เมืองหลวงของรัฐสิกกิม

ชมหิมะขาวบนยอดเขา และทะเลสาบแช่โก

สนุกสนาน กับ ความเย็นของหิมะบนยอดเขาหิมาลัย

Tsomgo Lake หรือสระอโนดาตของหิมาลัย

Yak หรือตัวจามรี สัตว์บนเขาหิมาลัย

เกี่ยวกับผู้เขียน

พระมหาถนิต (อินธิแสน) อตฺถจาโร, Ph.D.
วุฒิการศึกษา น.ธ.เอก, ป.ธ.๕, พ.ม., พธ.บ.,
M.A. (AI&AS), Ph.D.(Buddhist Studies)

ภูมิหลัง

- กำเนิดในตระกูลชาวนา ณ บ้านเลขที่ ๔๓๔ บ้านพังขว้างใต้ ต.พังขว้าง อ.เมือง จ.สกลนคร
- บรรพชา เมื่ออายุ ๑๔ ปี วันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ.๒๕๒๐ ณ พัทธสีมา วัดศรีสุมงคล อ.เมือง จ. สกลนคร โดยมี พระสรญาณมุนี อติตรองเจ้าคณะจังหวัด เป็นพระอุปัชฌาย์
- อุปสมบท เมื่ออายุ ๒๐ ปี วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ ณ พัทธสีมา วัดการเวก บ้านรังกาใหญ่ ต.รังกา อ.พิมาย จ.นครราชสีมา โดยมี พระครูวิสุทธิพุทธธำรง(พระโพธิ์วรรณ) เจ้าคณะอำเภอพิมาย เป็นพระอุปัชฌาย์

ตำแหน่ง/หน้าที่/การทำงาน

- พระธรรมทูตสายต่างประเทศ ประจำวัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี.(พ.ศ.๒๕๓๕-ปัจจุบัน)
- ศาสนิกสัมพันธ์ สัมชชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา(กรรมการบริหารปี ๒๕๔๗-๒๕๔๙)
- หัวหน้าศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ(Internet) เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี., เจ้าของรายการ “ธรรมธารา” ภาควิทยุติทัศน์
- ผู้จัดรายการ “เสียงธรรมจากพระธรรมทูตไทยในต่างแดน” ทางสถานีวิทยุสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทุกวันอาทิตย์
- กรรมการสอบคัดเลือก/พระวิทยากรบรรยายพิเศษ โครงการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระวิปัสสนาจารย์ สอนโยคะ-สมาธิ (Mental Detoxification & Relaxation) ณ วัดกรุงวอชิงตัน, ดี.ซี. , วัดป่าสันติธรรม รัฐเวอร์จิเนีย, Buddhist Meditation Center of Philadelphia., และ Vipassana meditation group of Pittsburg, Pennsylvania.
- ประธานกรรมการกองทุนธรรมรัตน์ (สร้างศาสนทายาทสืบอายุพระพุทธศาสนา) โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ วัดโสมมณีสันตยาราม อ.เมือง จ.อุดรธานี
- ประธานกองทุนส่งเสริมพระวิปัสสนาจารย์ “คุณแม่สมจิตต์ วสุรัตน์”

ประสบการณ์

- ออกเผยแผ่ดูงานพระศาสนาที่ยุโรป (อังกฤษ, ฝรั่งเศส, เยอรมัน, สวิสเซอร์แลนด์, สเปน, โปรตุเกส) สหรัฐอเมริกา, แคนาดา, รัสเซีย, อัฟริกาใต้, อินเดีย, เนปาล, ศรีลังกา, มาเลเซีย, สิงคโปร์, ไต้หวัน, เวียดนาม, ลาว, เขมร และพม่า
- ร่วมประชุมสภาศาสนาโลก (Parliament of the World's Religions 1999) ที่เมืองเคปทาวน์ ประเทศแอฟริกาใต้ (Cape Town, South Africa)
- ร่วมประชุมสภาศาสนาโลก (Parliament of the World's Religions 2004) ที่เมืองบาร์เซโลนา, ประเทศสเปน

- ร่วมทำวิจัยพุทธศาสนาฝ่ายมหายานนิกายสุวดี (Pure Land) สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ วิทยาลัยหยวนกวง เมืองจ่งลี่ ไทเป ประเทศไต้หวัน (Buddhist Research Institute, Yuan Kuang Buddhist College, Taiwan)
- ร่วมจัดประชุมสัมมนาทางพระพุทธศาสนา ทั้งในประเทศไทย อินเดีย และสหรัฐอเมริกา
- เป็นบรรณาธิการ และผู้จัดทำหนังสือต่างๆ ของวัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. และสมาชิชาสงฆ์ไทยในสหรัฐอเมริกา หลายเล่มทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ผลงานด้านการเขียน/รวบรวม

มีทั้งหนังสือวิชาการ, สารคดี, รายงานการประชุม, บทความต่าง ๆ

พ.ศ. ๒๕๔๒	รายงาน “การประชุมสภาศาสนาโลก เคปทาวน์ ๑๙๙๙”
พ.ศ. ๒๕๔๓	หนังสือ “พระธรรมทูตในต่างประเทศ”
พ.ศ. ๒๕๔๔	หนังสือ “ท่องแดนพุทธภูมิ”
พ.ศ. ๒๕๔๕	หนังสือ “สิกขิม แดนมหัศจรรย์ - ดาร์จีลิง แดนประทับใจ”
พ.ศ. ๒๕๔๖	หนังสือ “ท่องเที่ยวแลนด์แดนพุทธมหายาน”
พ.ศ. ๒๕๔๖	หนังสือ “Buddhist Handbook (Chanting Guide)”
พ.ศ. ๒๕๔๗	หนังสือ “เปิดประตูสู่ยุโรป - จาริกธรรมร่วมประชุมสภาศาสนาโลก”
พ.ศ. ๒๕๔๙	หนังสือ “ท่องศิลานคร แดนปราสาทขอม นครวัด - นครธม”
พ.ศ. ๒๕๕๐	หนังสือ “จาริกบุญแสวงธรรม สู่แดนพุทธภูมิ”
พ.ศ. ๒๕๕๐	หนังสือ “Walking on the Path of the Buddha”
พ.ศ. ๒๕๕๐	หนังสือ “Buddhist Tradition & Thai Culture”
พ.ศ. ๒๕๕๐	หนังสือ “ศรีลังกา แดนพุทธศาสนา ๒๓๐๐ ปี”

บทความต่าง ๆ “พระธรรมทูตในต่างแดน” นิตยสารพุทธจักร (มจร.), “ไปอินเดียทำไม ทำไมต้องไปอินเดีย” หนังสือพิมพ์ไทยแอล.เอ, “สิกขิม-ดาร์จีลิง แดนประทับใจ” วารสาร แสงธรรม เป็นต้น

ที่อยู่/ที่ทำงานปัจจุบัน

วัดไทยกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐอเมริกา

Wat Thai Washington, D.C.

13440 Lay hill Road, Silver Spring, MD 20906 USA.

Tel. (301) 871-8660, (301) 871-8661, Fax.(301) 871-5007

www.watthaidc.org, www.thanat.iirt.net, www.handy meditation.blogspot.com

E-mail: t_inthisan@hotmail.com, t_inthisan@rediffmail.com

สังกัดในประเทศไทย

วัดอัมพวัน ราชวັตร ถ.นครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. (๐๒) ๒๔๓-๑๙๒๐

